

Općina Stari Grad

Sarajevo

NACRT STRATEGIJE

LOKALNOG RAZVOJA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO

**2014.-2018.
godine**

“Razvoj općine nije pitanje naslijeđa niti poklona drugih, već saradnja, kreacija i inovativnost ljudi koji žive i rade u njoj”

*„Ako želiš razvoj za 1 godinu-posadi pšenicu
Ako želiš razvoj za 10 godina- sadi drvo
Ako želiš razvoj za 100 godina-odgajaj ljude“*

Stari Grad Sarajevo, januar, 2014.

SADRŽAJ

UVOD	5
Namjena dokumenta	5
Metodologija izrade	6
Aktivnosti radnih tijela	8
STRATEGIJA LOKALNOG RAZVOJA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO	9
1. Analiza stanja lokalnog razvoja	9
1.1. Općinske nadležnosti.....	9
1.2. Organizaciona šema i službe za upravljanje lokalnim razvojem.....	10
1.3. Zainteresovane strane (shareholders), uticaj, očekivanja, resursi.....	12
1.4. Lokalna ekonomija.....	13
1.4.1. Prostorni razvoj	13
1.4.2. Naslijeđe	14
1.4.3. Stanovništvo	16
1.4.4. Infrastruktura	17
1.4.5. Energija	17
1.4.6. Ekonomske karakteristike	17
1.5. SWOT analiza	18
1.6. Potencijal za razvoj.....	19
1.7. Izgradnja kapaciteta ljudskih resursa (mladi).....	20
1.8. Investicijske potrebe (mogućnosti).....	21
1.9. Raspoloživi izvori finansiranja razvoja; domaći, inozemni i općinski kapaciteti za pristup i njihovo korištenje.....	22
EU programi i BiH	23
USAID BiH	23
UNDP BiH	23
GIZ u BiH	24
Općina Stari Grad.....	24
Projekti OCD	24
Projekti privatnog sektora.....	25
1.10. Glavna sagledavanja lokalnog razvoja.....	25
2.Strateški prioriteti	26
2.1. Kriteriji utvrđivanja strateških prioriteta.....	26
2.2. Vizija lokalnog razvoja Općine Stari Grad.....	26
2.2.1. Misija Općine	27
2.3. Prioritetni pravci lokalnog razvoja.....	27
A) Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana	27

B) Poboljšanje i diverzifikacija privrednih aktivnosti preko privlačenje novih biznisa i investicija	27
C) Povećanje zaposlenosti	27
D) Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje i međunarodni programi i donatori	27
2.4. Strateški ciljevi za ostvarivanje prioritetnih pravaca razvoja	27
2.5. Pregled mjera i projekata za ostvarivanje strateških ciljeva	37
AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE	41
1. Pretvaranje strateških ciljeva u akcije	41
1.1. Rezultati i indikatori	41
1.2. Resursi i inputi	41
2. Partnerstva	42
3. Budžet	42
ORGANIZACIJA, IMPLEMENTACIJA I MONITORING	44
Organizacija	44
Implementacija	44
Monitoring i korekcije Strategije	45
Tabelarni prikaz Akcionog plana	46
Rekapitulacija budžeta, Strategije i Akcionog plana	60
REZIME	61
Potreba i potencijal za lokalni razvoj	61
Prioritetni pravci razvoja	61
Strateški ciljevi i mjere	62
Budžet	62
Očekivanja zainteresovanih strana	62
Realizacija Strategije	62
Aneksi	63
Literatura i reference	63
Aneks: Dodatak obrazac IDENTIFIKACIJA PROJEKTNE IDEJE	64
Tabele	
Tabela 1 Poljoprivredno zemljište u Općini Stari Grad	14
Tabela 2 Podaci o Općini Stari Grad	14
Tabela 3 Budžet Općine Stari Grad Sarajevo u 2010., 2011. i 2012. godini u KM-ovima	22
Tabela 4 Budžet za realizaciju Akcionog plana	43

Općina Stari Grad Sarajevo

mr. Ibrahim Hadžibajrić, načelnik

Nosioci izrade:

- Konsultant D-r Risto Ivanov, CMC, PMP, ekspert iz Republike Makedonije;
- Radna grupa za izradu Strategije;
- Tim za tehničku podršku za izradu Strategije.

Radna grupa za izradu Strategije:

- Amina Deljković, pomoćnica načelnika za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj i koordinatorica Radne grupe;
- Azra Torlak, savjetnica načelnika za privredu;
- Tarik Poturović, šef Odsjeka za lokalni razvoj;
- Suad Handanagić, stručni savjetnik za komunalne poslove;
- Senad Resić, stručni savjetnik za analitiku u oblasti privrede;
- Amela Kulagličić, stručna saradnica za poslove urbanizma;
- Alma Imamović, stručna savjetnica za medije;
- Enida Osmanagić, viša samostalna referentica za obrazovanje;
- Lejla Divović, viša samostalna referentica za računovodstveno-finansijske poslove.

Tim za tehničku podršku za izradu Strategije:

- Selma Velić, stručna savjetnica za obrazovanje i Koordinatorica Tima;
- Zoran Dedić, interni revizor;
- Emina Dubravić, savjetnica načelnika za socijalnu zaštitu, raseljena lica i izbjeglice;
- Sanin Hadžibajrić, stručni saradnik za rad s NVO;
- Admira Kadić, stručna saradnica za pitanja mladih;
- Nedim Brdarić, viši stručni saradnik za fakturisanje.

Općinske službe koje su učestvovalе u izradi Strategije:

- Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj;
- Služba za urbanizam;
- Služba za privredu;
- Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove;
- Služba za finansije;
- Sektor za odnose s javnošću.

Design & DTP:

Džavid Katica

UVOD

Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine član 8. daje u nadležnost općinama donošenje programa i planova razvoja jedinice lokalne samouprave i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje. Na osnovu ovog Zakona i člana 10. Statuta Općine, načelnik Općine Stari Grad Sarajevo mr. Ibrahim Hadžibajrić pokrenuo je postupak izrade i donošenja Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2014.-2018. godine.

U pripremama i donošenju dokumenta primijenjen je širok participativan pristup, učešćem što većeg broja zainteresovanih strana: općinske službe, privatni sektor i organizacije civilnog društva. Takvim pristupom omogućeno je svakom relevantnom subjektu lokalnog razvoja da se uključi u početnu fazu planiranja razvoja i izgradnju kapaciteta za korištenje lokalnih, državnih i EU resursa za ostvarivanje općinskih strateških ciljeva.

Svojim prijedlozima doprinos je dalo šest općinskih službi i 20 OCD (Centar za razvoj omladinskog aktivizma "Croatia"; Inicijativa mladih za ljudska prava u BiH "YIHR"; MDD HO "Merhamet"; Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo "La Benevolencija"; Udruženje "Kultura sjećanja"; Međunarodni forum "Bosna"; Naučni klub "Znanje"; Omladinska novinska asocijacija u BiH (ONA u BiH); NVO "Mala"; Udruženje "Asocijacija srednjoškolaca u BiH" (ASuBiH); SHU "Dobrotvor"; Udruženje "Metamorfoza"; Udruženje "Progressum"; Udruženje za razvoj društva "Kap"; Udruženje "Promokultura"; Vijeće Kongresa Bošnjačkih intelektualaca; Vijeće mladih Općine Stari Grad Sarajevo; Udruženje sportskih fudbalskih radnika Kantona Sarajevo; Hrvatsko humanitarno društvo "Sarajevo - moj dom"). Pomoć i podršku u izradi dokumenta Općini Stari Grad pružio je Risto Ivanov, ekspert iz Makedonije i ova saradnja rezultat je Sporazuma o bratimljenju Općine Stari Grad i skopljske Opštine Karpoš.

Odgovorom za rukovođenje pripremom Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2014.-2018. godine bio je načelnik Općine Stari Grad mr. Ibrahim Hadžibajrić, koji je formirao dva operativna tijela za realizaciju predviđenih aktivnosti: Radnu grupu i Tim za tehničku podršku. Zadatak Radne grupe je bio da razmotri sve prijedloge, raspravlja o sadržaju dokumenta i obezbijedi uključivanje prijedloga i projekata većeg broja subjekata. Zadatak Tima za tehničku podršku je bio da obezbijedi komunikaciju, internu - sa službama općinske administracije i eksternu - sa subjektima ekonomskog razvoja, kao i da prima i priprema prijedlog verzije dokumenta za raspravu na susretu Radne grupe.

Za pripremu dokumenta korišteni su postojeći strateški dokumenti Općine Stari Grad, godišnji programi rada službi, programi OCD, kao i usaglašena politika o vodećim principima i standardizirani pristup o planiranju lokalnog razvoja u Bosni i Hercegovini.¹

Dokument se sastoji od dva dijela: Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2014.-2018. godine i Akcionog plana realizacije Strategije. U prvom dijelu je prikazana vizija Općine, strateški prioriteti i ciljevi kao odgovor na potrebe građana za ubrzan razvoj. U drugom dijelu su razrađene akcije i projekti sa odgovornim za realizaciju, vremenski okvir, potrebni resursi i izvori finansiranja.

Namjena dokumenta

Strateški menadžment je strukturiran i osmišljen racionalan proces donošenja i izvršenja odluka o lokalnom razvoju koji obuhvata četiri faze: analizu okruženja, definisanje strategije, implementaciju strategije i evaluaciju postignutih rezultata². Prve dvije faze namijenjene su za definisanje razvojnih

¹ Vidi literaturu i reference na kraju dokumenta

² Šukleb Bobek i Ljubomir Drakulevski (2001.), Strategijski menadžment, Ekonomski fakultet, btoro i prošireno izdanje, Skopje, str. 73

prioriteta i ciljeva, a sljedeće dvije za realizaciju akcionih planova za postizanje određenih rezultata u datom vremenskom roku. Zato su uobičajeno rezultati strateškog planiranja dva dokumenta:

- Strategija razvoja Općine koja obuhvata analizu okruženja (interno i eksterno) i formulisanje strategije (vizija, misija, ciljevi i izbor akcija). Ovaj dokument odgovara na pitanje ŠTA SE HOĆE PROMIJENITI u odnosu na atraktivnost Općine za privrednu aktivnost, zapošljavanje, ostvarivanje većeg standarda življenja i privlačnost za veći obim investicija kao nosioca razvoja;
- Akcioni plan za realizaciju Strategije obuhvata način realizacije željenih promjena-ciljeva (organizaciona struktura, kultura rada, liderstvo i zaposleni) i evaluacije postignutih rezultata. Ovaj dokument odgovara na pitanje KAKO OPĆINA HOĆE DA OSTVARI PROMJENE, da li samo svojim snagama ili planira podršku svih zainteresovanih subjekata.

Na osnovu navedenog može se konstatovati da odsustvo strateškog planiranja indirektno znači odsustvo želje da se naprave promjene i poboljša stanje jedne zajednice ljudi. Razvoj Općine ne može se propisati zakonom, zato što zakon daje samo prava, ali ne i sposobnost za promjene i ostvarivanje razvoja. Također, razvoj Općine nije pitanje naslijeđa niti poklona drugih već saradnja, kreacija i inovativnost ljudi koji žive i rade u njoj. Zato je važno da se u strateško planiranje uključi što veći broj organizacija i pojedinaca, kao najveći kapital svake zajednice. Spremnost za učešće u ovom procesu je istovremeno čin izražavanja želje za promjene i vjera u sposobnost za poboljšanje postojećeg stanja.

Uobičajeno, kreativnost i inovativnost rukovodstva i građana sputava se pitanjima nadležnosti za ostvarivanje razvoja, koja se svode na pravo odlučivanja za općinski razvoj, pravo na budžetska sredstva za finansiranje razvoja i pravo korištenja resursa na općinskoj teritoriji. Međutim, razvoj ne završava s korištenjem općinskih resursa i novca jer to je samo početak za stvaranje vrijednosti (privlačni objekti, produkti i usluge) pomoću tih resursa. Stvaranje vrijednosti i njihovo povećanje, kao i povećanje razmjena (trgovina) dobara, proizvoda i usluga u najvećoj mjeri ovisi od znanja, sposobnosti i akcije ljudi jedne zajednice. Što je veća mobilizacija građana o ovim pitanjima to je veća mogućnost privlačenja resursa i novca za finansiranje lokalnog razvoja.

Zato je namjena ovog dokumenta višestruka:

- da mobiliše općinsku administraciju, profesionalne asocijacije, lokalne biznise, OCD i građane za saradnju na pitanjima strateških prioriteta razvoja Općine Stari Grad,
- da obuhvati što veći broj prijedloga projekata, koji su rezultat kreativnosti i inovativnosti građana Općine Stari Grad i
- da odredi smjernice zajedničkog djelovanja i partnerstva između Općine i relevantnih subjekata za veće korištenje domaćih i stranih izvora finansiranja za ostvarivanje prioriteta i ciljeva razvoja Općine Stari Grad Sarajevo.

Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo 2014.-2018. i Akcioni plan pripremljeni su za sjednicu Općinskog vijeća Stari Grad s ciljem njihovog usvajanja i stavljanja na Javnu raspravu kako bi bio utvrđen i konačan prijedlog ovog dokumenta.

Metodologija izrade

U pripremi dokumenta primjenjivani su sljedeći principi:

1. Involviranost svih zainteresovanih strana;
2. Transparentan proces izrade;
3. Aktivna uključenost općinske administracije i jačanje kapaciteta;
4. Konsenzus u utvrđivanju prioriteta i kreiranje konkurentskih prednosti;
5. Ograničenost lokalnih resursa i fiskalnog kapaciteta neophodno je nadopuniti vanjskim izvorima finansiranja.

Metodološki pristup obuhvatio je korištenje metode i tehnike za ostvarivanje sljedećih ciljeva:

- Priprema prijedloga Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad period 2014.-2018.;
- Izrada Akcionog plana za realizaciju Strategije koji obuhvata akcije za ostvarivanje strateških ciljeva, vremenski okvir realizacije, nosioce posla, budžet i izvore sredstava;
- Generisanje i razvijanje prijedloga projektnih ideja za ostvarivanje strateških prioriteta koji mogu biti finansirani iz vanjskih izvora (EU i donatorski programi).

Metodologija izrade dokumenta implementirana je u nekoliko faza:

1. **Faza:** Formiranje radnih tijela za izradu Strategije i usvajanje vremenskog plana rada;
2. **Faza:** Analiza postojećeg stanja u pogledu:
 - § Dokumenta koji se donose na općinskom nivou (Statut, općinske politike, općinski razvojni strateški dokumenti) za ostvarivanje funkcije planiranja i upravljanja lokalnim razvojem;
 - § Institucija i općinske administracije odgovorne za upravljanje lokalnim razvojem i njihov uticaj na stvaranje prihoda i raspodjelu resursa za upravljanje lokalnim razvojem. Također, predmet analize bile su i općinske usluge koje su direktno usmjerene na podsticaj razvoja;
 - § Zainteresovanih strana (shareholders-OCD, zanatlije, turističke agencije, privatni sektor) za općinski razvoj, njihova očekivanja kao i direktan uticaj i doprinos razvoju i način uključivanja u proces izrade dokumenta;
 - § Sektora lokalne ekonomije s najvećim potencijalom za razvoj, investicione mogućnosti, konkurentne prednosti, ljudski resursi, SWOT analiza;
 - § Raspoloživih izvora finansiranja razvoja, domaći, inostrani i općinski kapaciteti za pristup i njihovo korištenje;
3. **Faza:** Definisane strateških prioriteta:
 - ◆ Utvrđivanje kriterija za izbor prioriteta u pogledu rasta općinskih prihoda, povećanje ekonomskih aktivnosti privatnog sektora (promet i/ili izvoz), osnaživanje biznis sektora i rast zapošljavanja;
 - ◆ Definisane vizija razvoja Općine Stari Grad i strateških ciljeva razvoja po sektorima (turizam, ruralni razvoj i dr.);
 - ◆ Skupljanje prijedloga projektnih ideja od općinske administracije i nevladinih organizacija za ostvarivanje strateških ciljeva;
4. **Faza:** Priprema prve verzije dokumenta: Pisanje prve verzije Strategije i Akcionog plana; Prezentacija dokumenata općinskoj administraciji;
5. **Faza:** Usvajanje finalne verzije Strategije: Definisane organa za implementaciju Strategije; identifikacija izvora finansiranja Strategije; razrada projekata za finansiranje preko EU fondova i programa; usvajanje Strategije i predstavljanje zainteresovanim stranama (shareholders).

Korištene su sljedeće tehnike prikupljanja informacija: desk istraživanje; direktni susreti i intervjui; anketni upitnik; pismena komunikacija za dostavu prijedloga ideja.

Izvori informacija:

- a) **Sekundarni:** desk istraživanje relevantnih dokumenata, prikupljanje podataka, grupisanje i analiza koristeći narativno i tabelarno prikazivanje trendova razvoja Općine Stari Grad; konsultovanje web stranica relevantnih institucija; izvještaji međunarodnih i nacionalnih organizacija; projekti lokalnih OCD;
- b) **Primarni:** razgovori sa zaposlenima u općinskoj administraciji; seminari; upitnik za općinske službe i OCD.

Aktivnosti radnih tijela

Metodologija je realizovana sljedećom dinamikom: prva i druga faza realizovane su u periodu novembar – decembar, 2012.; treća u decembru, 2012., četvrta u januaru, 2013. i peta u martu, 2013. godine.

Radna grupa realizovala je sljedeće aktivnosti:

- Analiza projektnih ideja organizacija civilnog društva;
- Analiza projektnih ideja privrednika s područja Općine Stari Grad;
- Analiza projektnih prijedloga i planova općinskih službi;
- Analiza i diskusija prijedloga Strategije lokalnog razvoja 2014. – 2018.

Tim za tehničku podršku je realizovao sljedeće aktivnosti:

- Organizovanje posjeta konsultanta;
- Organizovanje Seminara za definisanje strateških ciljeva s ciljem predlaganja projektnih ideja (aneks Pregled vizije, ciljeva i prijedlog projekata);
- Komunikacija sa OCD, općinskim službama, privrednicima (period 20.-29. decembar, 2012 i 2. - 10. januar, 2013. godine).
- Pregled projektnih ideja dostavljenih od OCD, općinskih službi i privrednika.

STRATEGIJA LOKALNOG RAZVOJA OPĆINE STARI GRAD

SARAJEVO

1. Analiza stanja lokalnog razvoja

1.1. Općinske nadležnosti

Nadležnosti Općine za lokalni razvoj definisane su u Zakonu o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine član 8. gdje se navodi da u vlastite nadležnosti jedinice lokalne samouprave posebno spadaju:

- donošenje budžeta jedinice lokalne samouprave;
- donošenje programa i planova razvoja jedinice lokalne samouprave i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje;
- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline;
- donošenje prostornih, urbanističkih i provedbenih planova, uključujući zoniranje;
- utvrđivanje i provođenje stambene politike i donošenje programa stambene i druge izgradnje;
- utvrđivanje politike korištenja i utvrđivanje visine naknada za korištenje javnih dobara;
- utvrđivanje i vođenje politike raspolaganja, korištenja i upravljanja građevinskim zemljištem;
- utvrđivanje politike upravljanja i raspolaganja imovinom jedinice lokalne samouprave;
- utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima jedinice lokalne samouprave i raspodjele sredstava ostvarenih na osnovu njihovog korištenja;
- upravljanje, finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture;
- vodosnabdijevanje, odvođenje i prerada otpadnih voda;
- prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada;
- održavanje javne čistoće.

Na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine član 8. vlastite nadležnosti općine u lokalnom ekonomskom razvoju (LER) mogu se razgraničiti na one koje imaju direktan uticaj na upravljanje LER-om i one koje imaju indirektan uticaj.

Nadležnosti koje imaju direktan uticaj na lokalni razvoj:

- donošenje programa i planova razvoja i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje;
- donošenje prostornih, urbanističkih i provedbenih planova;
- utvrđivanje politike korištenja i utvrđivanje visine naknada za korištenje javnih dobara;
- utvrđivanje i vođenje politike raspolaganja, korištenja i upravljanja građevinskim zemljištem;
- utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima jedinice lokalne samouprave i raspodjele sredstava ostvarenih na osnovu njihovog korištenja;
- donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama.

Nadležnosti koje imaju indirektan uticaj:

- donošenje budžeta jedinice lokalne samouprave;
- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline;
- utvrđivanje i provođenje stambene politike i donošenje programa stambene i druge izgradnje;

- upravljanje, finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture.

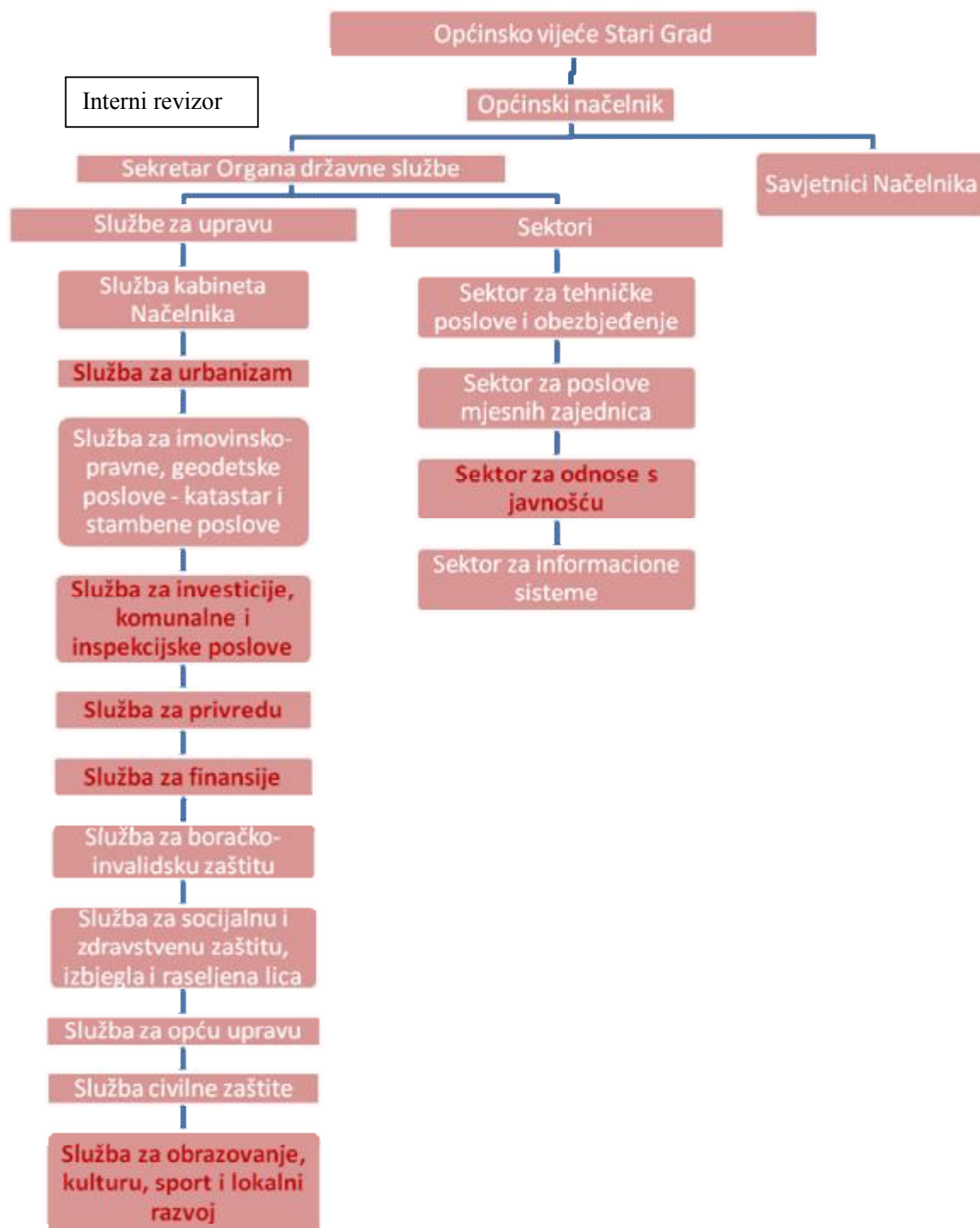
Prema Statutu Općine Stari Grad u članu 10. stoji da u vršenju svojih nadležnosti Općina:

- omogućava uvjete za gospodarski napredak i brine za ravnomjeran razvoj svih područja Općine;
- donosi programe razvoja djelatnosti od značaja za Općinu;
- u skladu sa Zakonom osigurava lokalne potrebe stanovništva u oblastima: brige o djeci, obrazovanju i odgoju, radu i zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, kulturi, tehničkoj kulturi, fizičkoj kulturi i sportu;
- vodi urbanističko-stambenu politiku od značaja za Općinu i njen razvoj: donosi detaljne urbanističke planove, dodjeljuje na korištenje gradsko-građevinsko zemljište, stvara uvjete za izgradnju stanova i brine za povećanje fonda općinskih stanova, gradi, održava i uređuje lokalne javne ceste, rekreacijske i druge javne površine i objekte, brine za zaštitu zraka, tla i voda, zaštitu od buke, zaštitu životinja i bilja, kao i o drugim poslovima zaštite okoliša.

1.2. Organizaciona šema i službe za upravljanje lokalnim razvojem

Organizaciona struktura općinske administracije sastoji se od službi i sektora koji su prikazani na slici br. 1

Slika 1 Organizaciona šema Općine Stari Grad Sarajevo

Službe uključene u izradu Strategije obilježene su crvenom bojom na organigramu.

Na osnovu ovih nadležnosti i organizacione strukture Općina Stari Grad priprema i donosi Strategiju lokalnog razvoja. Važno je istaći da Zakon i Statut određuju u kom domenu Općina može da odlučuje i koje aktivnosti također može da realizuje, dok pitanja kojim problemima će biti posvećena veća pažnja, u kom obimu će biti rješavani problemi, kao i koje promjene-ciljeve želi da ostvari, nisu definisani niti ograničeni. To se ostavlja na kreativnost i sposobnost ljudi lokalne zajednice da se dogovore oko njihovog definisanja i načina realizacije.

1.3. Zainteresovane strane (shareholders), uticaj, očekivanja, resursi

Zainteresovane strane za lokalni ekonomski razvoj Općine Stari Grad Sarajevo su:

- ♦ **Općinska administracija, interes** proizilazi iz zakona i potrebe da se isporučuje usluge za građane i privredne subjekte, kao i želja za većim korištenjem raspoloživih ekonomskih potencijala.

Uticaj Općine na LER je preko:

- Ostvarivanja nadležnosti za uređenje građevinskog prostora, određivanja poreza, taksi i doprinosa, propisivanja naknada za korištenje javnih dobara i prirodnih resursa;
- Finansiranja subjekata i pojedinaca kroz realizovanje programa za podršku zanatlijama, poljoprivrednicima i privrednim poduzećima i ponuda poslovnih prostora za privredne poslove;
- Dizajniranja novih općinskih usluga u oblasti turizma i promocije općinskog potencijala, umrežavanja na domaćem i regionalnom nivou, kao i izgradnju kapaciteta ljudskih resursa.

Resursi koji su na raspolaganju Općini za finansiranje razvoja su: općinski budžet; mladi kvalifikovani kadrovi; opremljenost za vođenje projekata; znanje za apliciranje na donatorske programe; prirodni resursi, turistički lokaliteti i kulturno-historijsko naslijeđe; saradnja sa općinama iz drugih država u regionu i Evropi.

Očekivanja za povrat ulaganja Općine u LER moguće je kroz veće korištenje vlastitog poslovnog prostora (povećanje cijena zakupa zbog veće potražnje); povećanje broja zaposlenih s potrebnim kompetencijama, povećanje učešća vanjskih izvora finansiranja općinskih usluga preko projektnog pristupa.

- ♦ **Privatni sektor (privredna i građevinska poduzeća, zanatlije, turističke agencije)** imaju interes da povećaju obim rada i profitabilnost.

Uticaj na LER je preko privrednih inicijativa, organizacije proizvodnje i povećanja obima investicija u Općinu.

Resursi kojim raspolažu su proizvodi i usluge, tržišta, stručni kadar i tehnološka opremljenost.

Očekivanja od LER-a su bolji pristup do finansiranja njihovog rada, veći obim javnih radova i nabavki i pristup novim tržištima.

- ♦ **Organizacije civilnog društva i profesionalne asocijacije** imaju interes da se poboljša status i perspektive ciljnih grupa građana koji su predmet njihovog djelovanja.

Uticaj na LER je preko mobilizacije građana na projekte za podsticanje lokalnog razvoja.

Resursi kojim raspolažu su iskustvo za projekte, kontakti s građanima, znanje za dizajniranje i realizaciju projekata, kao i iskustvo u povlačenju donatorskih sredstava.

Očekivanja od LER-a su veći obim projekata, više odobrenih i realiziranih projekata, oprema i znanje za komunikaciju i isporuku usluga do ciljne grupe građana.

- ◆ **Građani - 'Pojedinci' (zaposleni, nezaposleni, mladi, visoko obrazovani kadrovi)** imaju interes za povećanje standarda i kvaliteta življenja.

Uticaj na LER je učešće u projektima razvoja, stručno znanje i podrška općinskim inicijativama i akcijama.

Resursi su ideje, znanje i vrijeme za uključivanje u projekte.

Očekivanja od LER-a su nova radna mjesta, veći prihod, socijalna inkluzija i samopotvrđivanje.

- ◆ **Državni organi i institucije** (Grad Sarajevo, Kanton Sarajevo, Federacija BiH) imaju interes da se poveća baza poreznih obveznika, privrednih aktivnosti, kao i sredstva za njihove programe.

Uticaj na LER je preko zakona, odluka za korištenje prirodnih resursa i institucija koje podržavaju privredne poslove.

Resursi su programi i budžetska sredstva.

Očekivanja od LER-a su veća uplata poreza i taksi, veći devizni priliv, veća stopa zaposlenosti.

- ◆ **Donatori i EU fondovi i programi** imaju interes za veće efekte u korištenju njihovih programa i izgradnji institucija za planiranje i upravljanje ekonomskim razvojem.

1.4. Lokalna ekonomija

1.4.1. Prostorni razvoj

Općina Stari Grad s bogatim kulturno-historijskim naslijeđem jedna je od četiri gradske općine u Sarajevu.

Smještena je u istočnom dijelu sarajevske kotline, proteže se na 16 mjesnih zajednica i leži na nadmorskoj visini između 551 m (Sebilj) i najvećeg vrha na Bukoviku 1.534 m. Okružena je brdskoplaninskim pojasom i to: Trebevićem s južne i planinama Crepoljsko i Bukovik sa sjeverne strane. Sa istočne i južne strane graniči s Republikom Srpskom, sa sjevera dodiruje Općinu Ilijaš, a sa istoka je omeđena Općinom Centar. U ovoj Općini nalazi se starogradsko jezgro iz kojeg je potekao grad Sarajevo. Od ukupne površine, urbani dio zauzima svega 30 odsto ukupne teritorije Općine.

To je prostor u kome se susreću istok, zapad, sjever i jug, isprepleten šarolikom historijom i različitošću kultura. Teritorijalno, Stari Grad je najveća Općina na području Sarajeva i zauzima oko 37 odsto teritorije grada. Na površini od 55 kilometra kvadratnih živi u prosjeku 767 stanovnika na jedan km kvadratni, što znači da Općina Stari Grad ima najmanju gustinu naseljenosti u odnosu na ostale tri gradske općine.

Urbanističkim planom Grada "pokriveno" je samo 11,7 km kvadratnih Općine Stari Grad ili 22,7% od njene ukupne površine³.

³ Općina Stari Grad (2002.) Strategija razvoja Općine Stari Grad, str. 22 i 123

Slika 2 Prostorni Plan Općine Stari Grad

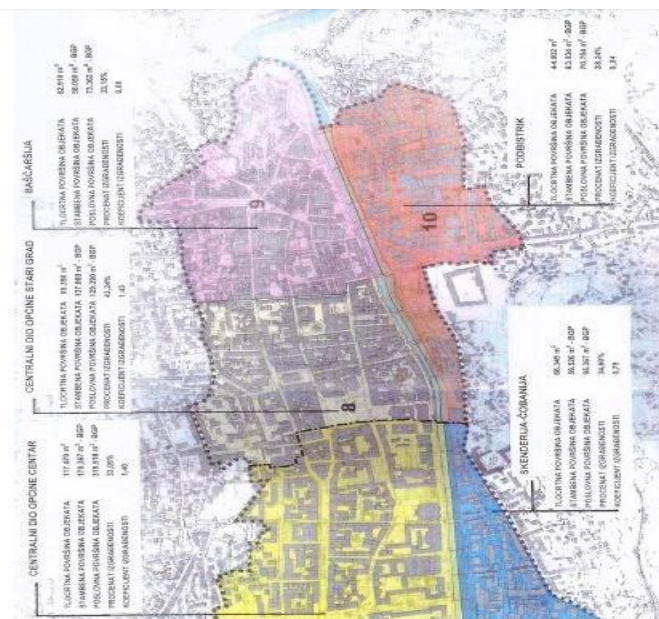

Tabela 1 Poljoprivredno zemljište u Općini Stari Grad

Opis	Ha	%	ha po osobi
Površina Općine	51.400	100	
1. Poljoprivredno zemljište	5.866	11,4	
- Obradivo zemljište (oranice + voćnjaci)	878	1,7	0,02
- Obradivo + livade*	3.381	6,6	0,08
- Korišteno obradivo zemljište, bez livada	380	0,73	0,01
- Pašnjaci	2.485	4,83	-
2. Šumsko zemljište	5.811	11,30	
Ukupno 1 + 2	11.677	22,7	

Tabela 2 Podaci o Općini Stari Grad

Općina Stari Grad Sarajevo	
Površina	51.400 ha
Poljoprivredno zemljište	5.866 ha
Šume	5.811 ha
Stanovnici	42.220
Mjesne zajednice	16

1.4.2. Naslijeđe

Prirodni resursi

Vode, planine i šume su prirodni resursi koji privlače interes investitora. Njihovo korištenje, koncesije ili javno-privatno partnerstvo, nije u nadležnosti lokalne samouprave, stoga se ne mogu planirati razvojni projekti i investicije na općinskom nivou.

Na teritoriji Općine nalaze se atraktivne turističke lokacije (slika 3) prikazane na karti. Mogućnosti za razradu i implementaciju projekata zavise od: nadležnosti Općine za određeni lokalitet, pravo upravljanja zemljištem, cijene zakupa i cijene uređenja građevinskog zemljišta.

Slika 3 Atraktivne turističke lokacije u Općini Stari Grad

Kulturno naslijeđe

Općina Stari Grad obiluje kulturno - historijskim i sakralnim objektima i to:

- 62 islamska sakralna objekta od kojih se njih 15 nalazi na listi nacionalnih spomenika pod zaštitom države Bosne i Hercegovine;
- tri katolička sakralna objekta; (Katedrala; Franjevački samostan i crkva Sv. Ante Padovanskog; Crkva Sv. Ćirila i Metoda sa sjemeništem);
- dva pravoslavna sakralna objekta; (Stara pravoslavna crkva Sv. Arhangela Mihaila i Gavrila; Saborna crkva);
- dva jevrejska sakralna objekta; (Stari i novi jevrejski hram; Aškenaška sinagoga);
- sedam hanova i karavan saraja; (Morića han; Gazi Husrev – begov tašlihan (ostaci); Skender – pašin karavan – Saraj; Kemal – begov karavan – Saraj; Hadži Beširov, Pehlivanov i Despića han; Gazi Husrev – begov hamam; Firuz – begov hamam (ostaci));
- Sahat – kula
- dva bezistana; (Gazi Husrev – begov («Dugi bezistan») i Brusa bezistan);
- Daire;
- Gazi Husrev – begova biblioteka;
- 6 mostova; (Kozja ćuprija; Šeher – ćehajina ćuprija; Carev most; Latinska ćuprija; Ćumurija most; Drvenija most);
- Stambeni objekti; (kuća Alije Đerzeleza; Svrzina kuća; Despića kuća; Saburina kuća);
- Javni objekti; (Vijećnica);
- Bijela i Žuta tabija;
- Kapi – kule (Ploča, Širokac i Višegradska kapija);
- Drugo:
 - **Konak;**
 - **Jajce kasarna;**

- *Muzej grada Sarajeva;*
- *Bošnjački institut;*
- *Kulturno – ekonomsko naslijeđe:* Stara banja i Elektrana na Hridu;
- *Značajne ličnosti i njihova djela.*

Investicije u ove objekte odnose se na restauraciju koja nije u nadležnosti Općine. Potrebno je analizirati koje turističke usluge se sada nude u ovim objektima i koji je broj posjećenosti turista.

Općina bi mogla da koristi ovaj potencijal za pripremu projekata za nove turističke usluge i promociju koja bi privukla više turista.

1.4.3. Stanovništvo

Općina Stari Grad ima 42.220 stanovnika.

Demografske karakteristike su:

Depopulacija – Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo iz oktobra, 2013. godine u Općini Stari Grad živi 42.220 stanovnika. Od tog broja 16.211 se odnosi na broj radno aktivnog stanovništva; 9.579 je zaposlenih, a njih 6.632 je registrovano kao nezaposleno.

Od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih u Općini Stari Grad njih 796 je sa visokom stručnom spremom, 96 sa višom, 2.196 sa srednjom, a 44 sa nižom stručnom spremom. Visoko kvalifikovanih nezaposlenih osoba je 48, kvalifikovanih 1.794, polukvalifikovanih 36, a niskokvalifikovanih nezaposlenih osoba je 1.622.

Jedan od pokazatelja demografske situacije u Općini Stari Grad je i podatak o broju rođenih i umrlih. U prvih devet mjeseci 2013. godine rođeno je 243, a umrlo 299 osoba.

Proces metropolizacije, koji nije zaobišao ni Sarajevo, u periodu 1950.-1991. godine, ostavio je krupne negativne posljedice na socijalnu strukturu stanovništva, naselja i kvalitet življenja: paralelni život malobrojnog elitnog sloja i osiromašene većine građana potencijalni je izvor nemira, koji se mogu izbjeći politikom demetropolizacije i nove ruralno-urbane konfiguracije na liniji selo (prigradsko naselje) - općina - regionalni centar⁴.

Potrebe za socijalnu pomoć - posljedice rata su vidljive i na ovim prostorima, gdje se nalazi trideset i pet⁵ interno raseljenih porodica Općine i 110 porodica sa 191 članom iz drugih Općina u BiH. Na području Općine se nalazi šest osnovnih s tri područne osnovne škole, osnovna muzička škola i Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece „Mjednica“, te šest srednjih škola. Na području mjesnih zajednica: Toka-Džeka, Babića bašča, Mahmutovac i Kovači se ne nalazi niti jedna škola.

Prema podacima iz Centra za socijalni rad Općine Stari Grad, 78 osoba prima stalnu novčanu pomoć. Novčanu naknadu u rasponu od 54 do 274,40 KM prima 1.875 osoba. Subvenciju za grijanje, čvrsto gorivo, plin i slično u iznosu od 350 KM prima 277 osoba koje su u stanju socijalne potrebe. Povremenu jednokratnu pomoć u iznosu od 240 KM prima 939 osoba, a izuzetnu jednokratnu pomoć od 240 KM prima 69 ugroženih osoba. Ukratko 3.951 osoba ili oko 9% od ukupnog broja stanovnika (42.220 stanovnika) je obuhvaćeno nekim od navedenih kategorija socijalne pomoći.

⁴ Općina Stari Grad (2002.) Strategija razvoja Općine Stari Grad, str. 136

⁵ Podaci općinskih službi za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica i imovinsko-pravnih poslova, katastra i stambenih poslova

1.4.4. Infrastruktura

Komunalna infrastruktura se sastoji od vodovodne, kanalizacione i mreže za električnu energiju i organizacije sistema javne čistoće. Faktori koji određuju atraktivnost Općine za investitore su **cijena vode, struje i naknade za javnu čistoću (higijena)**.

Telekomunikacijska infrastruktura obezbjeđuje 100% pokrivenosti teritorije općine Stari Grad, a uticaj na investitore imaju internet - **brzina i pristup kao i cijena telekomunikacijskih usluga (fiksni i mobilni)**.

Saobraćajna infrastruktura (putni, željeznički i avionski saobraćaj) je relativno dobra, kao i pristup do Općine, a faktori koji utiču na investitore su brzina pristupa i **cijena određenog tipa transporta**.

Investicije u infrastrukturu imaju dva generalna cilja: a) poboljšanje kvaliteta usluga i b) proširenje infrastrukturnih objekata za pristup do stanovništva koje ne koristi određene usluge. Također, privatni kapital na osnovu koncesije može biti interesantan za investiranje.

1.4.5. Energija

U energetske bilans ulaze svi izvori energije koji se mogu koristiti, kao što su električna energija, tečna i čvrsta goriva, prirodni gas, biomasa, geotermalne vode i drugi izvori toplotne energije. U toku 21. stoljeća poljoprivreda i prehrambena industrija postale su energetske intenzivna oblast privrede.

Osim sunčevog toplotnog zračenja i korištenja biomase sječom ogrjevnog drveta u postojećim šumama, na području Općine ne postoje industrijski energetske objekti. Izuzetak je HE Hrid, instalisane snage 0,3 MW i srednje godišnje proizvodnje 0,7 GWh, koja nije u pogonu zbog oštećenja vodovodnih cijevi u proteklom ratu.

Ukupna potrošnja električne energije u 2000. godini u Općini Stari Grad iznosila je 2.217 kWh po osobi, što je za 200 kWh manje od prosječne potrošnje po osobi u Kantonu Sarajevo.

Uticaj na odluke investitora za ulaganja imaju dostupnost energije i cijena. Energetika je sektor gdje će biti fokusiran interes EU i privatnih investitora, posebno u pravcu energetske efikasnosti i uvođenja obnovljivih izvora energije.

1.4.6. Ekonomske karakteristike

Bruto Domaći Proizvod Općine iznosi oko 2.300 \$ US i za 20% je veći od BDP Kantona Sarajevo. Prema ovim podacima to predstavlja 25% od prosjeka BDP Evropske Unije.

Učešće investicija u BDP Općine je neznatno, a sektori gdje je učešće investicije u BDP najveći su: turizam, poljoprivreda, građevinarstvo, usluge i zanati. **Sektori s najvećim potencijalom** su turizam, zanati, usluge i poljoprivreda.

Broj registrovanih nezaposlenih u Općini Stari Grad je 6.632, a zaposlenih 9.579 ili oko 59% radnosposobnog stanovništva (od 18 do 65 godina). Najveći broj zaposlenih je u sektorima javne službe, turizmu i zanatima. **Prosječna bruto plaća** iznosi 300 eura, a doprinosi su 40%.

Vrijeme za osnivanje poduzeća je 20 do 30 dana, a cijena osnivanja je 200 eura.

Komparativne prednosti su tradicija, kulturno naslijeđe, prirodni resursi.

Konkurentne prednosti su visina bruto plaće, brzina osnivanja poduzeća, pristup tržištima (ugovori o slobodnoj trgovini) i kapitalu (donatorski programi, jeftini krediti, podsticajni programi za razvoj privrede), olimpijski grad, originalnost, balkanski Jerusalim, privredno iskustvo.

1.5. SWOT analiza

SWOT analiza omogućava sagledavanje unutrašnjih faktora razvoja (prednosti i slabosti) i vanjske faktore (mogućnosti i prijetnje).

Unutrašnji faktori se odnose na prednosti Općine u pogledu naslijeđa, privrednog iskustva, konkurentnosti poduzeća, sposobnosti ljudskog potencijala, razvijenosti infrastrukture, socijalnog kapitala i sl. Slabosti izražavaju nedostatke koji sprječavaju povećanje atraktivnosti Općine za veću ekonomsku saradnju i aktivnosti koje imaju direktan uticaj na povećanje prihoda Općine, građana i poduzeća.

Vanjski faktori obuhvataju mogućnosti koje se nude iz okoline - domaće, regionalne i evropske u pogledu tržišnih trendova, očekivane promjene, potreba za resursima i ponuda finansijskih programa za povećanje ekonomskog razvoja. Prijetnje (rizici) označavaju situacije u kojima mogućnosti ne bi bile iskorištene, postojanje boljih ponuda kod drugih općina, povećanje konkurentnosti drugih i sl.

U tom kontekstu se izlažu sljedeće konstatacije, kao rezultat SWOT analize Općine Stari Grad:

- **Snage (strengths)**

- Relativna neovisnost Općine u kreiranju razvojnih rješenja karakterističnih za ambijent Starog Grada,
- Lokacijska pozicija (lukrativni – najperspektivniji dio glavnog grada),
- Blizina potrošačkih populacija,
- Središte turističkih kretanja,
- Gradski kulturni, edukacioni i institucionalni ambijent,
- Koncentracija obrazovanih i iskusnih kadrova,
- Povoljne veze sa svijetom,
- Bogatstvo i raznolikost kulturnog naslijeđa,
- Zanatski, suvenirski i uslužni centar grada Sarajeva i šire,
- Jedinstveni poljoprivredni proizvodi i specijaliteti hrane,
- Razvijena infrastruktura,
- Ponuda finansijskih usluga,
- Povoljna okolina za razvoj malog biznisa u oblasti zanatstva, trgovine i usluga,
- Osposobljena općinska administracija za realizaciju programa za podršku biznisa,
- Vlasništvo poslovnih prostora pogodnih za privrednu aktivnost.

- **Slabosti (weaknesses)**

- Relativno visok procenat nezaposlenih,
- Nedovoljan broj uspješnih poduzeća,
- Nizak stepen primjene novih tehnologija koje slijede tehnološki razvoj,
- Neiskorišteni kapaciteti hotela, restorana i trgovina,
- Komplicirane procedure pokretanja biznisa,
- Opterećenost firmi obavezama (porezi, takse),
- Nedovoljna finansijska sredstva i nepostojanje namjenskih fondova,
- Ograničenost raspoloživih poslovnih kapaciteta,

- Odsustvo iskustva u planiranju i upravljanju razvojem,
- Odsustvo turističkih ponuda za povećanja broja turista,
- Slab kapacitet kadrova za marketing i promociju u cilju privlačenja turista i ponuda usluga za veću potrošnju turista,
- Odsustvo originalnosti u kreiranju turističkih proizvoda koji bi potencirali kulturno bogatstvo.

◆ **Mogućnosti - šanse (opportunities):**

- Pozitivan trend razvoja turizma u svijetu i EU,
- Povećati saradnju s velikim brojem pobratimskih Općina i iskoristiti trend EU politike za regionalnu saradnju,
- Programi EU za saradnju u regionu i sa zemljama EU,
- IPA fondovi za BiH,
- Organizacija regionalnih sajмова i događaja u Općini (privreda, kultura, sport),
- Proširiti saradnju sa sličnim gradovima u Evropi i drugdje.

◆ **Prijetnje (threats)**

- Nedostignuta puna politička stabilnost u široj regiji i BiH,
- Sporo stvaranje pravnog i sistemskog okruženja u BiH po evropskim standardima,
- Umanjenje pomoći za razvoj iz inostranstva i smanjenje interesovanja za BiH,
- Konkurencija općina za privlačenje investitora u regionu je velika,
- Slab interes strateških investitora za važne poduhvate i odsustvo programa na nivou FBiH za podršku biznisima,
- Mjere državnih organa u vezi s poslovnom atraktivnošću Starog Grada (grad raritet).

1.6. Potencijal za razvoj

Turizam

Potencijal u turizmu postoji u odnosu na nekoliko područja: a) kreiranje novih turističkih usluga; b) investicije i zapošljavanje na projektima za privlačenje turista i raznovrsnost ponude za veću potrošnju turista ili tačnije unaprjeđenje i promociju postojeće turističke ponude.

a) **Kreiranje novih turističkih usluga** moguće je za: atraktivne mikrolokalitete (slika 3); uređenje pješačke staze za alternativni turizam; kreiranje turističke ponude za kulturno-historijske objekte (*minihodočašće; turističkim stazama Bašćaršije; putevima multietničke duhovne kulture grada Sarajeva; planinarskim putevima kroz ruralne prostore (od sedam šuma do Skakavca); gastronomska šetnja Bašćaršijom; priče o 7 ćuprija – mostova; eko – stazama do vrele Moščanice*); kreiranje vikend ponude (Sarajevo – vrelo Moščanice; Sarajevo – donje Biosko; Sarajevo – Barice; Skakavac – Sarajevo – Trebević; Sarajevo (Stari Grad) – Bjelašnica – Igman; Sarajevo (Stari Grad) – Ilidža (Vrelo Bosne)).

U kreiranju turističkih usluga može biti uključen i **ruralni turizam**: boravak na selu; obuka za gastro specijalitete; obavljanje seoskih poslova tokom boravka turista; uključivanje u regionalne maršute.

Kreiranje turističkih usluga u području **avanturističkog turizma** korištenjem mogućnosti za zmajarenja, paragliding, brdski biciklizam, speleološka istraživanja, te alpinističke stijene Babin zub.

b) **Promocija postojeće turističke ponude (privlačenje turista i raznovrsnost ponude za veću potrošnju turista)** je također potencijal za investicije i zapošljavanje. To je moguće kroz planiranje

godišnje turističke promocije, formiranje agencija za promociju u regionu i EU, zapošljavanje mladih za promociju Općine Stari Grad i ruralni turizam.

Povećati potrošnju turista je moguće kroz alternativni turizam, gastro turizam, povećanje broja suvenira (godišnja nagrada za najbolji suvenir, organizovanje balkanskog sajma suvenira).

Poljoprivreda

Potencijal za razvoj je u proizvodnji gljiva, jagoda, pčelarstvu, plasteničkoj proizvodnji, voćarstvu i malim farmama za eko proizvodnju, organskoj proizvodnji. Postojeći kapaciteti su mali (primjer: mjesečna proizvodnja gljiva je ravna dvodnevnoj potrošnji u Sarajevu). Potencijal za razvoj postoji u dva područja: a) povećanje kapaciteta za proizvodnju (što ima za rezultat zapošljavanje i veći prihod) i b) investicije u modernu tehnologiju (rezultat je veća profitabilnost).

Zanati

Zanati imaju potencijal za ponudu kreativnih novih proizvoda, suvenira, da obezbijede balkansko povezivanje i otvaranje tržišta za zanatske proizvode.

Razvoj malih poduzeća (MSP)

Potencijal za razvoj MSP postoji za prehrambene industrije, u području energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, kreiranju turističke ponude, ambalaže, reciklaže, usluga (finansijskih, marketing, dizajn, transport, reklama, pisanje i koordiniranje projekata), ali i u pogledu samozapošljavanja kroz pokretanje vlastitog biznisa, kao što je npr. ručna izrada tradicionalnih bosanskih proizvoda (ćilimi, proizvodi od kože, vune, svile, stakla i sl).

1.7. Izgradnja kapaciteta ljudskih resursa (mladi)

Izgradnja kapaciteta ljudskih resursa odnosi se na nekoliko kategorija stanovništva: nezaposleni, zaposleni, mladi i specifični stručni profili radnih mjesta za podršku razvoja Općine.

I. Nezaposlene treba usmjeravati na tri područja gdje je moguće pripremiti projekat za donatore: a) stvaranje uslova za zapošljavanje (steći praksu); b) dopunsko obrazovanje (steći kvalifikacije i prekvalifikacije) i c) socijalna inkluzija.

- **Obezbeđivanje uslova za zapošljavanje** (steći praksu ili radno mjesto) može biti podržano preko projekata za volontiranje, samozapošljavanje, kroz pružanje podrške za osnivanje poduzeća, formiranje socijalnih poduzeća. U Kantonu Sarajevo već postoje programi za realizaciju nekih od navedenih mjera. Ne postoje podaci koliki je broj nezaposlenih iz Općine Stari Grad uključen na godišnjem nivou u programe zapošljavanja. Općinska administracija mogla bi da razvije projekte za veće učešće stanovnika Starog Grada u korištenju mjera.
- **Obrazovanje** nezaposlenih treba biti podržano u cilju izgradnje kapaciteta u okviru novih ili dopunskih kvalifikacija ili sticanja znanja za poduzetništvo u cilju samozapošljavanja i otvaranja vlastitih poduzeća.
- **Socijalna inkluzija** može biti podržana s formiranjem socijalnih poduzeća i podrškom socijalnom poduzetništvu s ciljem zapošljavanja ranjivih grupa građana.

II. Zaposleni - Građenje njihovih kapaciteta je moguće kroz obuku za strane jezike, kompjutere, Internet, komunikacijske i menadžerske vještine. U kreiranju programa obuke treba imati u vidu tri ciljne grupe:

- a) Zaposleni u **privatnom sektoru** - njihova edukacija treba biti u pravcu povećanja kompetentnosti i vještina za veću konkurentnost poduzeća;

- b) Zaposlene u *općinama i javnom sektoru* treba edukovati u pravcu sticanja vještina za planiranje i vođenje projekata, komunikaciju s građanima i bolju isporuku općinskih usluga;
- c) Zaposlenima u *NVO* treba ponuditi obuku za pripremu i vođenje projekata koji doprinose realizaciji općinskih politika, proširenju komunikacija s građanima i pripremi projektnih prijedloga u saglasnosti s kriterijima donatora.

III. Stručni profili radnih mjesta za podršku razvoja Općine se odnose na potrebu za rukovođenjem cijelim projektnim ciklusom, koordiniranjem promotivnih aktivnosti za turistički potencijal Općine, pripremu projektnih aplikacija, mobilizaciju i uključivanje građana u projektne aktivnosti i za dogovaranje, korištenje i pravdanje (izvještavanje) donatorskih sredstava. Ti profili su: projekt menadžer; koordinator za turističku promociju (turistički vodič); koordinator za komunikaciju s ciljnim grupama; projekt asistent za pripremu projektne dokumentacije i finansijski projekt menadžer.

1.8 Investicijske potrebe (mogućnosti)

Mogućnosti za investicije jedne lokalne samouprave definiraju oblasti gdje je ostvarljivo kreirati konkurentsku prednost u odnosu na ostale općine. Ocjenjivanje ovih mogućnosti povezano je sa cost-benefit analizom (utvrđivanje odnosa koristi koje bi ta ulaganja donijela građanima i privrednim subjektima u odnosu na troškove kako bi se ta korist obezbijedila).

Potrebe za investicije (ulaganja) u općinski razvoj obično se nalaze u dva područja:

- a) **Infrastruktura**, čime se omogućava da ljudi, privredni subjekti i javne institucije kvalitetnije, brže i jeftinije obavljaju svoj posao i imaju veći standard življenja. Potrebe investiranja u infrastrukturu Općine Stari Grad Sarajevo postoje u:
 - o *Saobraćajnoj* (poboljšanje postojećih lokalnih i regionalnih puteva); *telekomunikacijskoj* (kvalitet i brzina telekomunikacijskih usluga), *komunalnoj* (izgradnja vodovoda, kanalizacije, uređivanje javnih površina);⁶
 - o *Sportskoj* (sportske sale), *kulturnoj* (restauracija, obnova i održavanje kulturno-historijskih, sakralnih objekata, pozorišta i domova kulture) i *obrazovnoj* (renoviranje osnovnih škola i predškolskih ustanova);
 - o *Turističkoj* (signalizacija Bašćaršije, turistički info punktovi, izgradnja i mapiranje planinskih puteva i sl.);
 - o *Institucionalnoj* (poboljšanje uslova za rad općinske administracije) i *privrednoj* (centar za podršku MSP, kuća starih zanata i sl.);
 - o *Energetskoj* (uvođenje mjera za energetska efikasnost i obnovljivih izvora energije⁷);
 - o *Infrastruktura za zaštitu životne okoline* (stanice za prečišćavanje vode rijeke Miljacke);
- b) **Ljudski resursi**, čime se omogućava da ljudi, privredni subjekti i javne institucije steknu nove vještine i sposobnosti za kvalitetniji rad i veći obim obavljenog posla. Potrebe za investicije u ljude postoje za:
 - o *Znanje* za samozapošljavanje, poduzetništvo, marketing, menadžment, finansije, brendiranje Općine, rukovođenje projektima;
 - o *Kreiranje* novih proizvoda i usluga u zanatstvu, turizmu, prehrani, poljoprivredi;⁸

⁶ Projekti su u prilogu i pripremila ih je Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove

⁷ Tri projekta su pripremljena u Odsjeku za lokalni razvoj Općine Stari Grad (pasivna kuća, proizvodnja struje putem solarne energije, EE mjere)

⁸ Pogledaj dio potencijala za razvoj str. 16-17

- **Primjena novih tehnologija** za IT komunikacije, kompjuterski programi (GIS za prostorno i urbanističko planiranje), proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, turizam (web promocija i prodaja);
- **Obuka za primjenu novih tehnologija** (praktična znanja - alati za korištenje znanja i tehnologija, planiranje rezultata rada i sl.);
- **Otvaranje novih tržišta** (umrežavanje, sajmovi za hranu i zanatske proizvode, komunikacija s ciljnim grupama, isporuka proizvoda i usluga);
- **Novčana pomoć** (subvencije troškova življenja; tehnološki višak; socijalna pomoć; subvencioniranje obrazovanja i sl.) za pomoć ljudima koji nisu u mogućnosti da rade.

1.9. Raspoloživi izvori finansiranja razvoja; domaći, inozemni i općinski kapaciteti za pristup i njihovo korištenje

Raspoloživi izvori finansiranja općinskog razvoja analizirani su prema izvoru sredstava, kategoriji potreba koje su predmet ulaganja i visini sredstava za lokalni razvoj na godišnjem nivou. Izvori sredstava su budžeti (FBiH, Kanton Sarajevo, Grad Sarajevo, Općina Stari Grad); privatni sektor (poduzeća, građani i NVO); međunarodni donatori, krediti i ulaganja investicionih fondova.

Tabela 3 Budžet Općine Stari Grad Sarajevo u 2010., 2011. i 2012. godini⁹ u KM-ovima

R.b	OPIS	2010.	2011.	2012.	Indeks 2012\10	%
1.	Ukupno ostvareni prihodi	19.088.489,34	19.122.803,09	17.761.974,10	93,05	143
	Poreski prihodi	1.867.895,08	1.915.214,47	2.510.837,57	134,42	14,14
	Neporeski prihodi (NP)	10.429.014,48	11.741.904,05	9.786.535,84	93,83	55,10
	NP poduzetničkih aktivnosti i imovine	8.478.521,17	7.843.948,08	7.105.666,54	83,80	40,00
	Naknade, takse i prihodi od javnih usluga	1.950.493,31	3.897.955,97	2.680.869,30	137,45	15,10
	Tekuće potpore	3.818.992,69	4.240.747,35	3.336.878,31	87,38	18,79
	Kapitalni primici	560.239,97	1.224.937,22	0	0	0
2.	Ukupno ostvareni rashodi i izdaci	16.637.366,49	19.071.804,02	14.900.393,53	89,56	198
	Tekući rashodi	11.252.426,62	11.781.221,00	12.110.711,59	107,62	81,28
	Plate	5.631.933,11	5.676.859,12	6.432.017,73	114,21	43,17
	Izdaci za materijal i usluge	2.582.925,33	2.778.322,68	2.641.630,02	102,27	17,33
	Tekući transferi	2.449.453,97	2.006.075,16	2.764.592,35	112,87	18,55
	Kapitalni transferi i izdaci	5.384.939,87	7.965.637,14	2.789.681,94	51,81	18,72
	Kapitalni transferi	775.588,01	1.023.899,78	535.237,73	69,01	3,60
	Kapitalni izdaci	2.306.725,46	4.166.584,22	540.163,80	23,42	3,63
	Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture	2.302.626,40	2.775.153,14	1.714.280,41	74,44	11,50

Na strani prihoda budžeta Općine Stari Grad očigledan je porast poreskih prihoda za 34,42% u 2012. u odnosu na 2010. godinu zadnje tri godine, a u istom periodu evidentno je smanjenje neporeskih prihoda za 6,17%, tekućih potpora za 12,68% i kapitalnih izdataka za 76,58%.

⁹ Podaci iz Službe za finansije Općine Stari Grad Sarajevo

To se odražava i na učešće pojedinih prihoda u ukupne budžetske prihode Općine. Naime, povećava se učešće poreskih prihoda (od 9,7% u 2010. na 14,14% u 2012. godini), a smanjuje se učešće kapitalnih primitaka (od 3% u 2010. na 0% u 2012. godini).

Razlog ovome je da Općina nema puno nadležnosti za podsticanje privrednih aktivnosti (baza za skupljanje poreza). Veći povrat ima u ulaganja u vlastite privredne aktivnosti (izgradnja i izdavanje poslovnog prostora) i ulaganja u poboljšanje javnih usluga.

U okviru postojećeg rasta privrednih aktivnosti (svjetska ekonomska kriza) u naredni petogodišnji period Općina Stari Grad Sarajevo trebala bi usmjeriti svoju pažnju na mogućnosti finansiranja razvoja od vanjskih izvora (donatorski programi, krediti i investicijski fondovi). Sposobnosti koje treba steći za 10% učešća ovih izvora finansiranja u ukupan prihod budžeta su u području razvoja i implementacije projekata (prosječno 10 do 15 godišnje). Na ovaj način kapitalni transferi i izdaci bili bi u cijelosti finansirani iz vanjskih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti i donatorski programi).

EU programi i BiH

Donatorski programi EU¹⁰ na koje subjekti u BiH mogu aplicirati su: IPA fondovi; EIDHR; EU programi zajednice i ostali programi za jačanje kapaciteta za pristup i povlačenje sredstava.

IPA BiH fond za 2011. i 2012. godinu je oko 218 miliona Eura i koristi se kroz dvije komponente: Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija sa 107 miliona Eura i Prekogranična saradnja sa 11 miliona Eura.¹¹ (Općina Stari Grad može da aplicira s projektima u saradnji sa Crnom Gorom i Srbijom). Pristup preko objavljenih poziva za projekte je jednom do dva puta godišnje.

EIDHR (Evropski instrument za ljudska prava) jedan poziv godišnje sa ukupnim budžetom od 1.500.000 Eura.

EU programi zajednice na koje subjekti BiH imaju pristup su: Sedmi okvirni program Evropske Unije za istraživački rad i tehnološki razvoj; KULTURA 2007.-2013.; LLP (program cjeloživotnog učenja; Erasmus Mundus; Tempus). Aplicira se na pozive koji se objavljuju jedanput godišnje.

Ostali programi su: TAIEX (Instrument tehničke pomoći i razmjene informacija); P2P (people to people), LAF (Instrument lokalne uprave).¹²

USAID BiH

USAID u BiH implementira dva programa: ekonomski razvoj (13 projekata) i dobro upravljanje (12 projekata). Općine nisu ciljne grupe niti krajnji korisnici projektnih rezultata. Indirektno uključivanje u projekte je moguće kroz projekte za poljoprivrednike, žene poduzetnice i ruralni razvoj.¹³

UNDP BiH

Programi UNDP-a u BiH odnose se na općinski razvoj.¹⁴ Projekti obuhvataju finansiranje općinskih kapaciteta za komunikaciju s građanima i saradnju sa OCD, kao i podršku zapošljavanju mladih.

¹⁰ Svi pozivi za podnošenje projekata mogu se pratiti na <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/online-services/index.cfm?do=publi.welcome>

¹¹ Aneks 1, EU programi u BiH, više informacija o EU programima u BiH na www.europa.ba

¹² Programski ciljevi, ciljne grupe, način apliciranja, kao i realizovani projekti u Sarajevu prikazani su u Aneksu 1- EU programi u BiH, takođe na www.europa.ba

¹³ Pogledaj više Aneks 2 ili pristupi na <http://transition.usaid.gov/ba/>

¹⁴ Pogledaj Aneks 3 UNDP u BiH

GIZ u BiH

Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (vladina institucija za isporuku tehničke pomoći i građenje kapaciteta) ima pet programa za period 2012.-2016. godina. Općine nisu direktni korisnici projekta. Indirektno se Općina Stari Grad može uključiti u program ekonomskog razvoja i zapošljavanja.¹⁵

Općina Stari Grad

Općina Stari Grad u periodu 2009.-2013. godine realizovala je oko 350 projekata, među kojima su svakako najznačajnije oblasti:

- Izrada potpornih zidova: 42 projekta;
- Sanacija stepeništa, rukohvata i ograda: 46 projekata;
- Sanacija krovova i fasada: 6 projekata;
- Asfaltiranje i saniranje ulica i trgova: 82 projekta;
- Revitalizacija općinskih prostorija: 13 projekata;
- Izgradnja, sanacija i rekonstrukcija objekata: 26 projekata;
- Rekonstrukcije mostova: 2 projekta;
- Spomen obilježja: 7 projekata;
- Vodovod i kanalizacija: 40 projekata;
- Obrazovanje, kultura i sport: 9 projekata;
- Manji projekti: 65 projekata;

Trenutni kapacitet općinskog rukovodstva je realizicija oko 70 projekata prosječno godišnje ili šest projekata mjesečno.

Projekti OCD

U proces izrade Strategije uključilo se 20 OCD-a. Veći dio njih ima iskustvo u realizaciji projekata i razvili su usluge za građane i njihove ciljne grupe. OCD su dostavile prijedlog ideja za realizaciju projekata u Općini Stari Grad. Ideje se odnose na obrazovanje djece (popularizacija sporta), socijalnu pomoć pojedinim kategorijama građana, privlačenje turista u sakralne kulturno-historijske objekte, kampanju za kulturne znamenitosti, ekološke projekte (edukacija mladih za zaštitu okoliša), organizaciju konferencija za popularizaciju BiH, popularizaciju prirodnih i tehničkih nauka, obuku za novinarstvo, fotografiju, kompjuterske programe (web dizajn), popularizaciju gastro specijaliteta, poljoprivrede, ekonomskog razvoja, obuku za pisanje projekata, zapošljavanje mladih, turističke infopunktove, realizaciju humanitarnih programa, profesionalnu orijentaciju srednjoškolaca, uvođenje Internet trgovine, poslovno-naučni razvojni centar, poslovni inkubator, obuku za sevdalinke, organizaciju izložbi, osnivanje centra za mlade, obuku mladih za ljudska prava, projektni menadžment, komunikacijske vještine.¹⁶

¹⁵ Pogledaj Aneks 4 GIZ u BiH

¹⁶ Aneks 5 Lista projektnih ideja NVO-a

Projekti privatnog sektora

Privatni sektor je učestvovao u predlaganju projekata u pogledu izgradnje atraktivnih turističkih lokaliteta, promociju turističke ponude i promociju proizvoda „Sehara zdravlja“.

1.10. Glavna sagledavanja lokalnog razvoja

1. Općina Stari Grad Sarajevo prema datim nadležnostima ima direktan uticaj na lokalni razvoj kroz raspolaganje, korištenje i upravljanje građevinskim zemljištem, utvrđivanje naknade za korištenje javnih dobara, korištenje i upravljanje prirodnim resursima, donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama za poslovanje na teritoriji Općine i njihovu naplatu.
2. Korišteni resursi za lokalni razvoj mogu se podijeliti u dvije kategorije: a) resursi na koje Općina Stari Grad ima direktan pristup kao što su budžet, javna dobra, prirodni resursi, građevinski prostor, poslovnii i stambeni objekti i b) resursi na koje Općina ima indirektan pristup (prethodno mora ispuniti određene kriterije), a koji obuhvataju: budžete viših nivoa vlasti (kriteriji za raspodjelu njihovih programa), donatorski programi (priprema projekata koji treba da ispune kriterije za ostvarivanje ciljeva pojedinih programa). Općina nema iskustva sa korištenjem privatnog kapitala (uspostaviti javno privatno partnerstvo), kredita (kriterij je fiskalni kapacitet i kreditni rejting Općine) i investicionih fondova (vrijeme povratka investicije). Veći iznos resursa za lokalni razvoj Općine potreban je za izgradnju kapaciteta za projektni menadžment (planiranje, razvoj, priprema, implementacija i evaluacija projekata) i promociju investicionih mogućnosti na teritoriji Starog Grada.
3. Općina saraduje sa svim zainteresovanim stranama za lokalni razvoj i više je fokusirana na isporuke usluga i novčane pomoći umjesto na saradnju da bi se razvili projekti kojima će se aplicirati na vanjske izvore finansiranja. Razvojne potrebe nalažu izgradnju instrumenata za mobilizovanje zainteresovanih subjekata za zajednički nastup pred stranim donatorima.
4. Pažnju treba usmjeriti na iskorištavanje prednosti Općine i otklanjanje slabosti da bi se iskoristio potencijal u turizmu, poljoprivredi, zanatstvu i razvoju malih i srednjih poduzeća. Potencijal za razvoj postoji u području razvoja novih (mikroturistički lokaliteti) i usavršavanju postojećih proizvoda (turizam, poljoprivreda, zanati), dizajniranju dopunskih turističkih ponuda jedinstvenih za Općinu Stari Grad (minihodočašće, turistički centar „Prvi Šumar“, pješačke staze i sl), promociju turističke ponude i ruralni turistički potencijal. Realizacijom projekata u ovim područjima doprinijelo bi kreiranju oko 500 novih radnih mjesta u Općini.
5. Izgradnju ljudskih resursa treba proširiti na projekte za dobijanje vještina i sposobnosti za zapošljavanje, povećanje konkurentnosti poduzeća i osvajanje novih tržišta. Za efikasno upravljanje razvojem potrebno je ulagati i u zanimanja koja doprinose boljem i većem pristupu donatorskim sredstvima (projektni menadžeri, turistički promotori i marketing menadžeri).
6. Ukupne investicijske potrebe Općine Stari Grad za period 2014.-2018. godine procijenjene su na oko 17,5 miliona Eura od kojih se oko 16 miliona Eura odnosi na infrastrukturu (komunalnu, obrazovnu, sportsku, turističku i institucionalnu) i oko 1,5 miliona Eura za izgradnju ljudskih resursa (programi zapošljavanja mladih, samozapošljavanje, istraživanje novih tržišta, edukacija). Planirane investicije omogućile bi održavanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta.
7. Planirano finansiranje investicionih potreba Općine pokriva se sa 30% od općinskog budžeta i 70% od drugih izvora (budžeti viših nivoa vlasti: Grad i Kanton Sarajevo, FBiH, donatori i krediti). Za pristup vanjskim izvorima finansiranja razvoja potrebno je povlačenje oko 1 miliona Eura godišnje na bazi projektnog pristupa. **To znači da Općina treba aplicirati sa 10-13 projekata godišnje.**
8. Predloženi projekti OCD i privatnog sektora usmjereni su na proširenje turističke ponude, promociju turističkog potencijala i obuku mladih. Postoji potreba za izgradnjom kapaciteta OCD-a

i privatnog sektora za implementaciju projekata s većim stepenom mobilizacije stanovnika Općine.

9. Osnovni problemi Općine Stari Grad Sarajevo su: nezaposlenost, uslovi života građana, nedovoljna baza privrednih subjekata i investicija i neintegriranost svih subjekata i građana u lokalni život.

2. Strateški prioriteti

2.1. Kriteriji utvrđivanja strateških prioriteta

Kriterije za utvrđivanje strateških prioriteta treba podijeliti u dvije grupe:

1. Kriteriji koji imaju direktan uticaj na lokalni razvoj kao što su: povećanje privrednih aktivnosti (novih proizvoda-usluga, veća prodaja i izvoz); povećanje broja MSP; rast zaposlenosti i povećanje općinskog budžeta.
2. Kriteriji koji imaju direktan uticaj na privlačenje sredstava iz vanjskih izvora finansiranja (donatorski programi) kao što su: vrsta aktivnosti i troškovi koje su donatorski programi spremni finansirati.

2.2. Vizija lokalnog razvoja Općine Stari Grad

Mogući prijedlozi vizije Općine, proizašli iz seminara:

Vizija grupe do 20 godina

Moderna, otvorena i komunikativna, odraz bogatstva i kulturnog naslijeđa, mlada Općina, ispunjenje ciljeva, povećanje biznisa, poboljšanje infrastrukture, veći broj radnih mjesta (veće, solidne, realne, zaslužene plate).

Vizija grupe od 20 do 35 godina

Unaprijeđeno i omogućeno obrazovanje svim kategorijama stanovništva, podržati male i srednje poduzetnike jer bez ojačanog malog i srednjeg poduzetništva nema jake lokalne zajednice, transparentan pristup informacijama o dešavanjima u Općini, poticati poljoprivrednu proizvodnju, inicirati udruženje poljoprivrednika, unaprijediti kulturni život Općine.

Vizija grupe od 40 do 55 godina

Regulacioni - urbanistički planovi, podrška malim i srednjim poduzećima, projekti za iskorištavanje prirodnih resursa, zakonska regulativa u turizmu, stimulacija poljoprivrede, izgradnja sportskog centra, zakonska regulativa zanata.

Vizija grupa starije od 55 godina

Razvijena Općina, sigurno okruženje, razvijena infrastruktura/saobraćajnice.

Prijedlog 1 nosioca izrade Strategije

Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno - historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana.

Prijedlog 2 nosioca izrade Strategije

Urbano uređena i ekološki čista, bezbjedna, finansijski stabilna Općina sa razvijenim ruralnim sredinama i otvorena za međuopćinsku, regionalnu i međunarodnu saradnju.

Privlačna za biznise i investicije, otvorena za ideje i motiviranje građana za prosperitetan i kvalitetan standard življenja na ekonomskom, obrazovnom, kulturnom, socijalnom i sportskom planu. Vodeća Općina u korištenju sredstava međunarodnih programa i regionalnih fondova Evropske Unije i međunarodnih donatora.

2.2.1. Misija Općine

Uključivanje, saradnja i vodstvo organa lokalne samouprave, javnih poduzeća, javnih institucija, privatnog i civilnog sektora, OCD i međunarodne zajednice u pravcu ostvarivanja vizije i strateških prioriteta. Kontinuirana isporuka visokokvalitetnih standardizovanih usluga orijentiranih prema biznisu i građanima.

2.3. Prioritetni pravci lokalnog razvoja

A) Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana

Dugoročni pravac razvoja Općine je da kontinuirano preuzima akcije za poboljšanje uslova za život i rad svojih građana kako bi njihov potencijal i inovativnost došli do izražaja. Donošenjem godišnjih programa Općina utiče na izgradnju infrastrukture, institucija i usluga koje će omogućiti veći standard građana i kvalitetnije, brže i jeftinije obavljanje privrednih aktivnosti.

B) Poboljšanje i diverzifikacija privrednih aktivnosti preko privlačenja novih biznisa i investicija

Posredstvom ostvarivanja svojih nadležnosti Općina planira prostorni razvoj i usmjerava privredne aktivnosti prema privlačenju novih biznisa i investicija na teritoriju Općine Stari Grad, koje su i osnovne poluge ubrzanja lokalnog razvoja i inkluzije svih kategorija građana u društveni život.

C) Povećanje zaposlenosti

Poboljšanje uslova življenja i privređivanja zajedno s pokretanjem investicionog ciklusa omogućit će povećanje zaposlenosti. Zato će Općina kontinuirano planirati akcije za osposobljavanje građana za poboljšanje efikasnosti i njihove produktivnosti na tržištu rada.

D) Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje i međunarodni programi i donatori

Uspjeh u realizaciji strateških prioriteta ovisi od stepena komunikacije općinske administracije sa građanima, biznis sektorom i donatorskim programima. Zato je definisanje i realizacija efikasnih formi komunikacije i saradnje dugoročni pravac djelovanja Općine za mobilisanje ukupnog raspoloživog potencijala ka ubrzanom lokalnom razvoju.

2.4. Strateški ciljevi za ostvarivanje prioritetnih pravaca razvoja

A) Prioritetni pravac 1. Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana

Strateški ciljevi za period 2014.-2018. godine za realizaciju ovog prioritetnog pravca odnose se na: nadgradnju i unaprjeđenje komunalne infrastrukture; unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i

sportskih sadržaja; unaprjeđenje mjera energetske efikasnosti; unaprjeđenje sistema socijalne zaštite, te zaštita čovjekove okoline. Ostvarivanje ciljeva je u vezi sa obuhvatom svih kategorija građana za koje se želi omogućiti poboljšanje života i rada na teritoriji Općine Stari Grad.

Mjere i projekti za ostvarivanje strateških ciljeva prikazani su po strateškim pravcima razvoja i obrazložene su akcije koje se planiraju za njihovo ostvarenje.

Strateški cilj 1.1. Nadgradnja i unaprjeđenje komunalne infrastrukture

Strateški cilj Općine je najmanje za 5% godišnje povećanje radova na komunalnoj infrastrukturi (kilometri i vrijednost radova) financirani iz općinskog budžeta i realizacija najmanje četiri nova infrastrukturna objekta iz vanjskih izvora financiranja.

Mjere

- 1.1.1. Planiranje i realizacija godišnjih programa rada službi s ciljem povećanja radova najmanje za 5% na godišnjem nivou. Početni indikator je 2013. godina (600.000 Eura)
- 1.1.2. Planiranje i realizacija projekata koji će biti financirani iz vanjskih izvora.

Projekti/akcije¹⁷:

- Komunalna infrastruktura u sklopu sportsko – rekreacionog područja na potezu od Bentbaše do Kozje ćuprije sa akcentom na vanjsko uređenje (pješačke, biciklističke, trim staze, aerobik na otvorenom i aquapark);
- Prvi šumar na Trebeviću;
- Podzemne garaže u Ulici Šahinagića;
- Rekonstrukcija distributivnog cjevovoda Ulice Logavina u njenoj ukupnoj dužini;
- Izgradnja kanalizacione mreže iznad Višegradske kapije;
- Uređenje kišne i fekalne kanalizacione mreže u sklopu uređenja trase korita Bistričkog potoka.

Strateški cilj 1.2. Unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i sportskih sadržaja i infrastrukture:

Strateški cilj Općine je najmanje za 10% godišnje povećan obuhvat mladih (1.000) u kulturne i sportske sadržaje na području Općine Stari Grad; najmanje za 5% godišnje povećan obuhvat građana, mladih i učenika (2.000) u aktivnosti cjeloživotnog učenja i izgradnja nove obrazovne, kulturne i sportske infrastrukture.

Mjere

- 1.2.1. Planiranje i realizacija godišnjih programa kulturnih i sportskih sadržaja na teritoriji Općine Stari Grad,
- 1.2.2. Planiranje i realizacija godišnjih programa i projekata za cjeloživotno učenje,
- 1.2.3. Priprema i realizacija projekata za novu kulturnu, sportsku i obrazovnu infrastrukturu.

Projekti/akcije:

- a) **Projekti koje će realizovati općinske službe:**
 - Organizovanje kulturnih sadržaja u domovima kulture na području Starog Grada;
 - Izrada i štampanje letaka o kulturnim dešavanjima;
 - Organizovanje edukativnih sadržaja o kulturno-historijskom blagu;
 - Postavljanje info panoa s kulturno-historijskim objektima u starogradskim školama;

¹⁷ Sve predložene projekte sa detaljnim opisom aktivnosti su aneks ovog dokumenta

- Inkluzivno obrazovanje;
- Povećanje broja djece u predškolskom obrazovanju;
- Rekonstrukcija sportskih ploha i nabavka mobilijara;
- Organizovanje sportskih dešavanja;
- Izgradnja svih vrsta sportskih objekata (bazen, dvije sportske sale, dva otvorena sportska kompleksa i igrališta);

b) **Prijedlozi projekata organizacija civilnog društva**¹⁸

- Sportsko rekreativni centar Dariva;
- Čas historije u Galeriji 11/07/95; Škola fotografije u Galeriji 11/07/95;
- UN sedmica međuvjerskog sklada u svijetu; Međunarodna konferencija "Jedinstvo i razlike u Evropi";
- Mladi talenti;
- PR School; Mali novinari; Fotonovinarstvo;
- Razvoj zimskog sporta;
- Za život spremni;
- Primarna prevencija zloupotrebe alkohola u lokalnoj zajednici, (edukacija školaraca i stanovništva o prevenciji zloupotrebe alkohola);
- Volontiranje je cool!;
- Afirmacija učešća žena za socijalno uključivanje;
- Duh Starog Grada;
- Hajmo curice, hajmo dječaci;
- Dani Ahdname;
- Mala škola fotografije; Profesionalna orijentacija učenika osnovnih škola; Uključi se;
- Art Kuća Sevdaha;
- Oživljavanje tradicionalnih običaja, igara i pjesama grada Sarajeva;
- BHL Kids Program;
- Škola sa srcem;
- Kurs digitalne fotografije, plesa, slikanja i kreativna radionica za hobiste; Naši klasici- organizacija izložbe srpskih slikara i kipara iz BiH-prva polovina XX vijeka;
- Kad se mnogo malih složi;
- Vodič kroz muzejski kompleks Stare crkve u Sarajevu;
- Tradicija bosanske kulture - sevdalinke u muzičkom odgoju - edukacija mladih;
- Spriječimo poroke kod mladih, rastimo zajedno;
- Manifestacija „Stari Fijaker“;
- Bogatstvo je u različitosti - Jevreji BiH;
- Podrška učenicima sa govorno-jezičkim poremećajima u osnovnim školama u Starom Gradu;
- Identitet kroz obrazovanje i kulturnu baštinu;
- Moderni pristup tradiciji;
- Putovanje kroz vrijeme-promocija kulturne baštine;
- Smanjenje međuvršnjačkog nasilja u osnovnim školama;
- Prvi foto film "P(R)OGLEDAJ";
- Mladi prate politiku prema mladima II;
- Mala škola saobraćaja;
- Recimo svijetu lijepe priče o Starom Gradu;
- Unaprjeđenje inkluzije djece sa teškoćama u učenju;
- Mladi na djelu! Planiranje puta budućnosti-od lokalnog do evropskog;
- Socijalna inkluzija marginalizirane djece kroz nogomet;
- Živi pravdu;

¹⁸ Detaljan pregled aktivnosti i nosioci navedenih projekata je aneks ovog dokumenta

- Mala noćna kultura; Vremenska kapsula 500;
- Koristi sport, a ne drogu;
- Škola gimnastike;
- Informacijsko opismenjavanje i otvoren pristup biznis resursima;
- Sevdah nota;
- Resocijalizacija liječenih ovisnika;
- Banka koštane srži.

Strateški cilj 1.3. Unaprjeđenje mjera za energetske efikasnost

Strateški cilj Općine je ostvarivanje najmanje 30% uštede energije u javnim objektima; najmanje 40% građana informisano i edukovano o mjerama energetske efikasnosti i realizacija najmanje četiri pilot projekta za unaprjeđenje energetske efikasnosti.

Mjere

1.3.1. Priprema programa za implementaciju mjera za energetske efikasnost (EE) u javnim objektima na teritoriji Općine,

1.3.2. Realizacija godišnjih kampanja za promociju i edukaciju stanovništva o mjerama energetske efikasnosti,

1.3.3. Planiranje i realizacija projekata za unaprjeđenje energetske efikasnosti.

Projekti/akcije:

- Uvođenje mjera energetske efikasnosti u administrativnoj zgradi Općine Stari Grad i javnim ustanovama na području Općine Stari Grad;
- Izrada lokalnog programa za energetske efikasnost javnih objekata na teritoriji Općine;
- Realizacija projekta „Solarna elektrana“;
- Pasivna kuća;
- Edukacija stanovništva;
- Štampanje i distribucija letaka.

Strateški cilj 1.4. Unaprjeđenje sistema socijalne zaštite

Strateški cilj Općine je najmanje za 20% povećan obuhvat građana treće dobi i najmanje za 40% povećan obuhvat građana s invaliditetom u programima Općine.

Mjere

1.4.1. Priprema programa i projekata za socijalnu inkluziju građana primalaca socijalne pomoći,

1.4.2. Priprema i realizacija projekata za obuhvat građana treće dobi,

1.4.3. Planiranje i realizacija projekata za građane s invaliditetom u stanju socijalne potrebe.

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati općinske službe:

- Formiranje centra za osobe treće dobi;
- Pomoć u hrani, ogrjevu i lijekovima za socijalno najugroženije građane;
- Psihološka podrška djeci i mladima s invaliditetom;
- Unaprjeđenje kvalitete i načina života građana treće dobi;

b) Prijedlog projekata organizacija civilnog društva

- Patronažna služba-kućna njega; Javne kuhinje;
- Rehabilitacija i habilitacija osoba sa intelektualnim teškoćama Općine Stari Grad;
- Komunikacija bez granica;
- Motivacija psihofizičkih sposobnosti djece s poteškoćama u razvoju;

- Zajedno za zdravlje;
- Projekat za resocijalizaciju djece upotrebom kognitivno-bihevioralne terapije;
- Kreiranje, štampanje i distribucija glasila s mapom pristupačnosti za osobe s invaliditetom;
- Medicinska rehabilitacija za lica oboljela od mišićne distrofije;
- Gradimo zajedno inkluzivno društvo.

Strateški cilj 1.5. Zaštita čovjekove okoline

Strateški cilj Općine je realizacija ciljeva LEAP-a; najmanje za 10% selektiran komunalni otpad i najmanje 40% građana uključeno u kampanju podizanja svijesti za zaštitu zraka, zemlje i vode.

Mjere

1.5.1. Priprema godišnjih planova za realizaciju LEAP-a,

1.5.2. Izrada projekata za selektiranje komunalnog otpada,

1.5.3. Realizacija edukativne kampanje za podizanje svijesti građana za zaštitu okoline.

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati općinske službe:

- Realizacija utvrđenih ciljeva LEAP-a;
- Izrada projekata za selektiranje komunalnog otpada;

b) Prijedlog projekata organizacija civilnog društva

- Eko vožnja-čistiji zrak i ušteda novca;
- Dani održivog zelenog dizajna;
- Obojimo našu Opštinu u zeleno;
- Ekologija i ja;
- Eko projekt Bubamarci.

B) Prioritetni pravac 2: Poboljšanje i diverzifikacija privrednih aktivnosti preko privlačenja novih biznisa i investicija

Strateški ciljevi za period 2014.-2018. godine za realizaciju ovog prioritetnog pravca obuhvatit će: promociju potencijala za investiranje u Općinu; promociju i proširenje turističke ponude na teritoriji Općine Stari Grad i promocija zanatskih proizvoda i suvenira; razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina.

Strateški cilj 2.1. Promocija potencijala za investiranje u Općinu

Strateški cilj Općine je dizajniranje 3 do 5 promotivnih materijala za privlačenje investitora; priprema i realizacija najmanje pet planova za ostvarivanje kontakta sa zainteresovanim investitorima za općinske projekte s ciljem povećanje obima investicija na teritoriji Općine.

Mjere

2.1.1. Publikovanje promotivnih materijala (vodič za investitore, letak, brošura, web stranica, plakati),

2.1.2. Priprema i realizacija godišnjih programa za kontakte sa investitorima (forumi, konferencije, međuopćinska saradnja).

Projekti/akcije:

- Vodič za investitore (turizam, poljoprivreda, zanati, ekologija, ekonomski razvoj);

- Jačanje komunikacije sa investitorima.

Strateški cilj 2.2. Promocija i proširenje turističke ponude, zanatskih proizvoda i suvenira

Strateški cilj Općine je dizajniranje najmanje tri promotivna materijala za privlačenje turista; uvođenje najmanje dvije nove turističke maršute za kulturno – historijske objekte, te predstavljanje zanatskih proizvoda i suvenira na najmanje četiri sajma u okviru međuopćinske saradnje.

Mjere

2.2.1. Publikovanje turističko - promotivnih materijala (letak, brošura, web stranica, plakati),

2.2.2. Godišnji program promocije novih turističkih usluga,

2.2.3. Godišnji program uključivanja zanatlija u aktivnosti međuopćinske saradnje.

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati općinske službe:

- Uređenje pješačke staze za alternativni turizam (*planinarskim putevima kroz ruralne prostore- Od sedam šuma do Skakavca*);
- Kreiranje turističke ponude za kulturno-historijske objekte (*minihodočašće; turističkim stazama Bašćaršije; putevima multietničke duhovne kulture grada Sarajeva; gastronomska šetnja Bašćaršijom; priče o 7 ćuprija – mostova; Eko – stazama do vrele Mošćanice*);
- Kreiranje vikend ponude (Sarajevo – vrelo Mošćanice; Sarajevo – donje Biosko; Sarajevo – Barice; Skakavac – Sarajevo – Trebević; Sarajevo (Stari Grad) – Bjelašnica – Igman; Sarajevo (Stari Grad) – Ilidža (Vrelo Bosne);
- *Avanturistički turizam* korištenjem mogućnosti za zmajarenje, paragliding, brdski biciklizam, speleološka istraživanja, te alpinističke stijene Babin zub;
- Međuopćinski sajmovi zanatskih proizvoda i suvenira.

b) Prijedlog projekata organizacija civilnog društva:

- Saz u Art Kući Sevdaha; Live Sevdah; Gastro eko-fest;
- BH tourist shopping voucher;
- Sarajevski tramvaj;
- Turistički web portal "www.bašćaršija.info";
- Promocija kulturno-historijskog naslijeđa BiH, promocija sevdalinke i njenih oblika izvođenja;
- Virtuelni muzej bašćaršijskih zanata;
- Balkanski sajam suvenira.

Strateški cilj 2.3. Razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina

Strateški cilj Općine je najmanje za 10% povećana svijest građana o značaju poljoprivredne proizvodnje i najmanje za 10% unaprjeđena organska proizvodnja.

Mjere

2.4.1. Godišnji programi razvoja i unaprjeđenja ruralnih sredina,

2.4.2. Godišnji programi edukacije o načinu uzgoja i promocije organske proizvodnje,

Projekti/akcije:

- Proizvodnja gljiva, jagoda, pčelarstvo, plastenici, voćarstvo;
- Male farme za eko proizvodnju;
- Organska proizvodnja žitarica i povrća.

C) Prioritetni pravac 3: Povećanje zaposlenosti

Zapošljavanje je važan prioritet i za period 2014.-2018. godine obuhvatit će sljedeće strateške ciljeve: promociju raspoloživih programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja; promociju edukacije za lakše zapošljavanje i socijalnu inkluziju građana.

Strateški cilj 3.1. Promocija raspoloživih programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja

Strateški cilj Općine je približavanje najmanje četiri programa za sufinansiranje kako privrednika tako nezaposlenih građana i povećanja broja građana korisnika aktivnih mjera za zapošljavanje najmanje za 10%.

Mjere

3.1.1. Godišnji planovi promocije programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja,

3.1.2. Promocija aktivnih mjera zapošljavanja.

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati Općina Stari Grad:

- Izrada vodiča sa programima sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja;
- Podrška zapošljavanju mladih putem edukacije za tržište rada (edukacija mladih u oblasti pristupa radnim mjestima, budžeta i sl.);
- Podrška zapošljavanju mladih putem prekvalifikacije.

b) Prijedlog projekata organizacija civilnog društva:

- Naslijeđe za budućnost Sarajeva (poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje mladih, afirmacija tradicionalnih vještina, zanata i rukotvorina i ojačavanje zanatlija);
- SQUALES-BH;
- Nova šansa;
- Tradicionalne rukotvorine Starog Grada online u službi zapošljavanja ugroženih kategorija stanovništva (podstaci rad i zapošljavanje ugroženih kategorija stanovništva Općine Stari Grad);
- Mogućnost zapošljavanja za mlade i žene (uspostavljanje mogućnosti za zapošljavanje mladih i žena).

Strateški cilj 3.2. Edukacija građana za samozapošljavanje

Strateški cilj je najmanje za 10% povećanje broja mladih educiranih za samozapošljavanje i ponuda najmanje četiri nova programa za građenje kapaciteta građana Općine za samozapošljavanje.

Mjere

3.2.1. Godišnji program edukacije za povećanje broja učesnika na organizovanim seminarima,

3.2.2. Podrška OCD-ovima u dizajniranju trening programa.

Projekti/akcije:

- Volonterstvo, samozapošljavanje, podrška osnivanju poduzeća, formiranje socijalnih poduzeća;
- Posao koji volim (edukacija za dva zanimanja: grafički dizajn (rad u photoshopu, Quarku i Corelu i Web dizajn);
- Podsticanje aktivnosti u oblasti rada i zapošljavanja za lica starija od 50 godina (razvoj poduzetničkog duha kod osoba kojima je otežan pristup na tržištu rada);
- Bolje zapošljavanje mladih Općine Stari Grad (povećanje zaposlenosti kroz edukacije);
- Razvoj poduzetništva Općine Stari Grad (edukacijom do otvaranja novih i boljih radnih postojećih biznisa);
- Nauči da se boriš za održivu budućnost (edukacija mladih s ciljem konkurentnosti na tržištu);
- Mlade žene – jačanjem, motivacijom i obrazovanjem do uključenosti i zaposlenja (edukacija žena do zaposlenja i uvezivanje opština i OCD-a sa istim ciljem);
- Edukacija i osnaživanje mladih za pokretanje vlastitog biznisa;
- Osposobljavanje nezaposlenih osoba za tržište rada;
- Aplikiraj za posao (organizovanje predavanja i radionica o pisanju biografije (CV-a) i prijavnog pisma za posao-načini i tehnike obavljanja razgovora za posao).

Strateški cilj 3.3. Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom

Strateški cilj je najmanje za 10% povećanje broja građana s invaliditetom uključenih u društveni život Općine, te realizacija dva projekta godišnje na temu „Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom Općine“.

Mjere

3.3.1. Godišnji programi podrške stanovnicima s invaliditetom,

3.3.2. Podrška organizacijama civilnog društva u dizajniranju trening programa,

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati Općina Stari Grad:

- Stipendiranje nadarenih učenika/studenata;
- Podrška talentovanim građanima i kategorisanim sportašima.

b) Prijedlog projekata organizacija civilnog društva:

- Inkluzija Roma na tržište rada (edukacija Roma o traženju zaposlenja);
- Edukacijom do zaposlenja -socijalno uključivanje osoba s invaliditetom (podizanje konkurentnosti osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada);
- Podrška zapošljavanju marginaliziranih grupa (žene srednje dobi i sl.).

D) Prioritetni pravac 4: Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori

Strateški ciljevi za period 2014.-2018. godine za realizaciju ovog prioritetnog pravca odnose se na: jačanje međuopćinske i regionalne saradnje, jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva i jačanje kapaciteta zaposlenih u Općini za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima.

Strateški cilj 4.1. Osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje kroz realizaciju zajedničkih projekata;

Strateški cilj je povećanje obima saradnje, uz uspostavljanje najmanje deset kontakata, koja će rezultirati većim brojem zajednički realizovanih projekata u regionu i šire, a posebno s pobratimskim općinama, kao i priprema najmanje pet zajedničkih projekata prema međunarodnim programima i donatorima.

Mjere

4.1.1. Godišnji programi međuopćinske saradnje;

4.1.2. Priprema zajedničkih projekata.

Projekti/akcije:

- Sajam zanata i turističkih agencija s pobratimskim općinama;
- Projekti za apliciranje na pozive za međugraničnu saradnju;
- Centar međunarodnog prijateljstva (promocija kulturnog identiteta nacionalnih manjina).

Strateški cilj 4.2. Jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva;

Strateški cilj je povećanje obima saradnje sa svim organizacijama civilnog društva i podrška njihovim idejama za razvoj Općine.

Mjere

4.2.1. Godišnji programi saradnje sa organizacijama civilnog društva;

4.2.2. Godišnji programi edukacije predstavnika organizacija civilnog društva u oblasti pisanja i upravljanja projektnim ciklusom.

Projekti/akcije:

a) Projekti koje će realizovati Općina Stari Grad:

- Objavljivanje javnog poziva za projekte organizacija civilnog društva;
- Objavljivanje javnog poziva za edukaciju predstavnika organizacija civilnog društva u oblasti PCM-a.

b) Prijedlog projekata OCD-a:

- Centar za mlade;
- Informativni časovi za učenike završnih razreda osnovnih i srednjih škola o potrebama tržišta rada

Strateški cilj 4.3. Jačanje općinskih kapaciteta za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima;

Strateški cilj je najmanje za 5% povećan broj educiranog kadra Općine, priprema najmanje 20 projektnih prijedloga po PCM (upravljanje projektnim ciklusom) metodologiji, kao i najmanje pet prijavljenih projekata na javne pozive donatora.

Mjere

4.3.1. Godišnji programi edukacije uposlenika Općine;

4.3.2. Priprema projekata u skladu sa PCM metodologijom

4.3.3. Plan komunikacije s donatorima i praćenje realizacije njihovih programa.

2.5. Pregled mjera i projekata za ostvarivanje strateških ciljeva

R.br	Strateški pravac	Strateški ciljevi	Indikatori	Mjere	Projekti	
					općinski	biznis i OCD
1.	Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana	1.1. Nadgradnja i unaprjeđenje komunalne infrastrukture	najmanje za 5% godišnje povećanje radova na infrastrukturi	1.1.1. Planiranje i realizacija godišnjih programa službi	2	2
			najmanje 4 infrastrukturna objekta iz vanjskih izvora finansiranja	1.1.2. Planiranje projekata koji će biti finansirani iz vanjskih izvora		
		1.2. Unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i sportskih sadržaja i infrastrukture	najmanje za 10% godišnje povećan obuhvat mladih u kulturnim i sportskim sadržajima	1.2.1. Planiranje i realizacija godišnjih programa kulturnih i sportskih sadržaja	13	51
			najmanje za 5% godišnje povećan obuhvat građana, mladih i učenika	1.2.2. Planiranje i realizacija godišnjih programa i projekata za cjeloživotno učenje		
			najmanje 4 novoizgrađena/rekonstruisana infrastrukturna objekta	1.2.3. Realizacija infrastrukturnih projekata		
		1.3 Unaprjeđenje mjera za energetske efikasnosti	najmanje za 30% uštede energije u javnim objektima	1.3.1. Priprema programa mjera za EE	6	0
			najmanje 40% građana informisano i edukovano o mjerama EE	1.3.2. Realizacija godišnjih kampanja za promociju i edukaciju o mjerama EE		
			najmanje 4 pilot projekata za unaprjeđenje energetske efikasnosti	1.3.3. Realizacija projekata za unaprjeđenje EE		
		1.4. Unaprjeđenje sistema socijalne zaštite	najmanje za 20% povećan obuhvat građana treće dobi	1.4.1. Priprema i realizacija projekata za obuhvat građana treće dobi	4	10
			najmanje za 40% povećan obuhvat građana s invaliditetom	1.4.2. Priprema programa i projekata za socijalnu inkluziju građana, primaoca socijalne pomoći		
				1.4.3. Planiranje i realizacija projekata za građane s invaliditetom u stanju socijalne potrebe		
		1.5. Zaštita čovjekove okoline	realizacija ciljeva LEAP-a	1.5.1. Priprema godišnjih planova za realizaciju LEAP-a	2	5
			najmanje za 10% povećana selekcija komunalnog otpada	1.5.2. Izrada projekata za selektiranje komunalnog otpada		
			najmanje 40% građana uključeno u kampanju o zaštiti okoliša	1.5.3. Realizacija edukativne kampanje za podizanje svijesti građana za zaštitu okoline		
Ukupan broj projekata 95					27	68

R.br	Strateški pravac	Strateški ciljevi	Indikatori	Mjere	Projekti	
					općinski	biznis i OCD
2.	Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija	2.1. Promocija potencijala za investiranje u Općinu	3-5 promotivnih materijala za privlačenje investitora	2.1.1. Publikovanje promotivnih materijala (Vodič za investitore, letak, brošura, plakati)	5	1
			pripremljeno i realizovano najmanje 5 planova za ostvarivanje kontakata sa potencijalnim investitorima	2.1.2. Priprema i realizacija godišnjih programa za kontakte sa investitorima (forumi, konferencije)		
		2.2. Promocija i proširenje turističke ponude, zanatskih proizvoda i suvenira	najmanje 3 promotivna materijala za privlačenje turista	2.2.1. Publikovanje turističko-promotivnih materijala (letak, brošura, plakati)	4	8
			najmanje 2 nove turističke maršute za kulturno-historijske objekte	2.2.2. Godišnji program promocije novih turističkih usluga		
			predstavljanje zanatskih proizvoda i suvenira na najmanje 4 sajma u okviru međuopćinske saradnje	2.2.3. Godišnji program uključivanje zanatlija u aktivnosti međuopćinske saradnje		
		2.3. Razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina	najmanje za 10% povećana svijest građana o značaju poljoprivredne proizvodnje	2.3.1. Godišnji programi razvoja i unaprjeđenja ruralnih sredina	3	0
			najmanje za 10% unaprijeđena organska proizvodnja	2.3.2. Godišnji program edukacije o uzgoju i promociji organske proizvodnje		
Ukupan broj projekata 21					12	9

R.br	Strateški pravac	Strateške ciljevi	Indikatori	Mjere	Projekti	
					općinski	biznis i OCD
3.	Povećanje zaposlenosti	3.1. Promocija raspoloživih programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja	najmanje 4 programa sufinansiranja privrednika	3.1.1. Godišnji planovi promocije programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja	3	5
			najmanje za 10% povećan broj građana, korisnika aktivnih mjera za zapošljavanje	3.1.2. Promocija aktivnih mjera zapošljavanja		
		3.2. Edukacija građana za samozapošljavanje	najmanje za 10% povećan broj mladih, educiranih za zapošljavanje	3.2.1. Godišnji program edukacije za povećanje broja učesnika u organizovanim seminarima	0	10
			najmanje 4 nova programa	3.2.2. Podrška trening programima OCD-a		
		3.3. Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom	najmanje 10% građana s invaliditetom uključeno u društveni život	3.3.1. Godišnji program podrške stanovnicima s invaliditetom	2	3
			najmanje 2 projekta godišnje	3.3.2. Podrška trening programima OCD-a		
Ukupan broj projekata 23					5	18

R.br	Strateški pravac	Strateški ciljevi	Indikatori	Mjere	Projekti			
					općinski	biznis i OCD		
4.	Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međupćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori	4.1. Osnaživanje međupćinske i regionalne saradnje kroz realizaciju zajedničkih projekata	najmanje 10 kontakata uspostavljene saradnje	4.1.1. Godišnji programi međupćinske saradnje	5	0		
			pripremljeno najmanje 5 zajedničkih projekata	4.1.2. Priprema zajedničkih projekata				
		4.2. Jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva	podržano najmanje 10 projekata OCD-a u skladu sa strateškim prioritetima	4.2.1. Godišnji program saradnje sa organizacijama civilnog društva	2	2		
			najmanje za 10% povećan broj predstavnika OCD-a osposobljeno za pisanje projekata	4.2.2. Godišnji program edukacije predstavnika OCD-a u oblasti pisanja i upravljanja projektnim ciklusom				
		4.3. Jačanje općinskih kapaciteta za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima	najmanje za 5% povećan broj educiranog kadra Općine	4.3.1 Godišnji programi edukacije uposlenika Općine	20	0		
			najmanje 20 pripremljenih projekata	4.3.2. Priprema projekata u skladu sa PCM metodologijom				
			najmanje 5 projekata prijavljeno na javni poziv donatora	4.3.3. Plan komunikacije s donatorima i praćenje realizacije njihovih programa				
		Ukupan broj projekata 29					27	2

AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE

1. Pretvaranje strateških ciljeva u akcije

Ostvarivanje strateških ciljeva zahtijeva definisanje mjera i projekata/akcija za njihovo ostvarivanje. Oni predstavljaju angažman zainteresovanih subjekata ka realizaciji željenih promjena. Akcije se planiraju za određene ciljne grupe, a uspjeh se mjeri indikatorima koji služe za sagledavanje stepena ostvarivanja definisanih ciljeva.

Zato Akcioni plan predstavlja povezanost vizije Općine s prioritnim pravcem, strateškim ciljem za ostvarivanje vizije i planiranih mjera za period koji Strategija obuhvata. Za uspješno provođenje planiranih mjera potrebno je odlučiti ko će biti odgovoran za njih, kakva partnerstva se planiraju, u kojem vremenskom periodu, potrebna finansijska sredstva i za koje resurse će biti utrošena.

Akcioni plan obuhvata razradu četiri prioritna pravca razvoja sa sljedećim strateškim ciljevima i mjerama:

- **Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana** s pet strateških ciljeva, 14 mjera i 95 projekata;
- **Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija** sa tri strateška cilja, sedam mjera i 21 projektom;
- **Povećanje zaposlenosti** sa tri strateška cilja, šest mjera i 23 projekta;
- **Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori** sa tri strateška cilja, sedam mjera i 29 projekata.

1.1. Rezultati i indikatori

Rezultati i indikatori prikazani su tabelarno u excel dokumentu koji je aneks Akcionog plana, gdje su sumirani: vizija, prioritni pravci, strateški ciljevi, ciljne grupe, indikatori, partnerstva, mjere i projekti, nosioci aktivnosti, vremenski okvir, izvori finansiranja i potrebni inputi za njihovo izvršenje.

1.2. Resursi i inputi

Za realizaciju Akcionog plana potrebni su sljedeći inputi/resursi:

- ◆ Materijalni (prostor, kancelarije, oprema, materijali za gradnju i planiranje projekata);
- ◆ Kadrovski (projektni menadžeri, eksperti, zaposleni, volonteri, informacione tehnologije i znanje za rukovođenje projektima);
- ◆ Finansijski (budžetska sredstva, donatorski programi, krediti, dionice);
- ◆ Intelektualni (informacione tehnologije i znanje za rukovođenje projektima kao i za izgradnju objekata).

2. Partnerstva

Realizacija Akcionog plana obuhvata različita partnerstva sa:

- višim nivoima vlasti (Grad Sarajevo, Kanton Sarajevo i Federacija BiH, Vijeće ministara BiH) za planiranje i obezbjeđivanje uslova za realizaciju mjera;
- javnim institucijama na području Općine Stari Grad (obrazovne, kulturne, sportske, zdravstvene...) i poduzećima za planiranje mjera, isporuku usluga, građanima uz efikasnu komunikaciju za praćenje rezultata;
- biznis sektorom i OCD za planiranje projekata i zajednički nastup pred donatorima, realizaciju aktivnosti, kao i monitoring i evaluacija projekata;
- građanima za predlaganje mjera i učešće u planiranim projektima.

3. Budžet

Budžetska predviđanja (potreba za finansijskim sredstvima) za realizaciju Akcionog plana iznose 17.235.000,00 Eura i planirana su iz sljedećih izvora: viši nivoi vlasti: 4.480.000,00 Eura (26%); općinski budžet: 4.985.000,00 Eura (28,9%); donatori: 6.270.000,00 Eura (36,4%) i drugi izvori 1.500.000,00 Eura (8,7%).

Rekapitulacija budžeta, Strategije i Akcionog plana

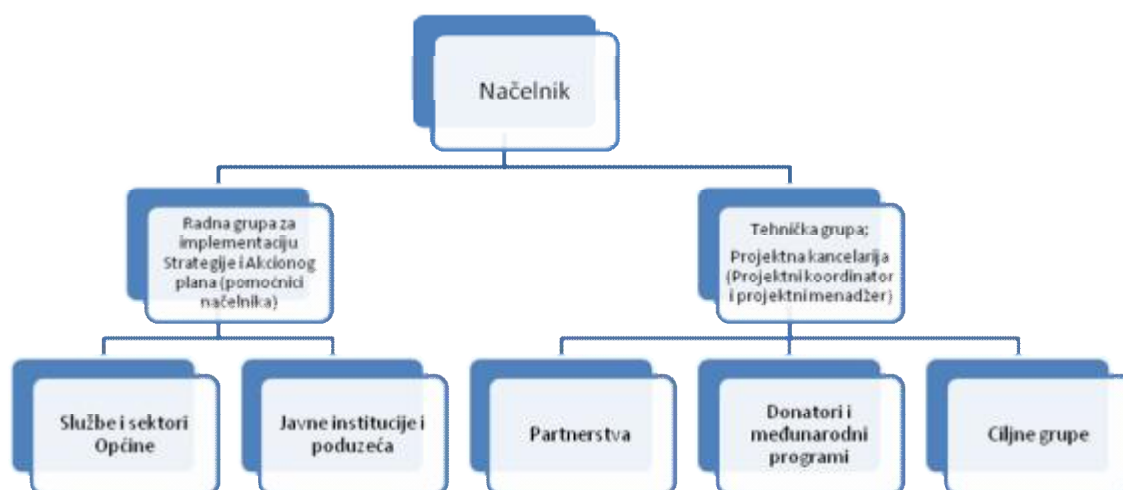
R.br	Strateški pravac, Strateški cilj	Izvori finansiranja u Eurima									
		Viši nivoi vlasti		Općina		Donatori		Drugi izvori-Krediti		Ukupno	
		EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
1.	Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana	4.310.000,00	26,8%	4.425.000,00	27,5%	5.840.000,00	36,3%	1.500.000,00	9,3%	16.075.000,00	100,0%
	1.1. Nadgradnja i unaprjeđenje komunalne infrastrukture	2.000.000,00	21,1%	3.500.000,00	36,8%	3.000.000,00	31,6%	1.000.000,00	10,5%	9.500.000,00	100,0%
	1.2. Unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i sportskih sadržaja i infrastrukture	2.000.000,00	47,6%	700.000,00	16,7%	1.500.000,00	35,7%	0,00	0,0%	4.200.000,00	100,0%
	1.3. Unaprjeđenje mjera za energetska efikasnost	200.000,00	10,6%	140.000,00	7,4%	1.040.000,00	55,3%	500.000,00	26,6%	1.880.000,00	0,0%
	1.4. Unaprjeđenje sistema socijalne zaštite	60.000,00	25,0%	40.000,00	16,7%	140.000,00	58,3%	0,00	0,0%	240.000,00	100,0%
	1.5. Zaštita čovjekove okoline	50.000,00	19,6%	45.000,00	17,6%	160.000,00	62,7%	0,00	0,0%	255.000,00	100,0%
2.	Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija	75.000,00	22,7%	115.000,00	34,8%	140.000,00	42,4%	0,00	0,0%	330.000,00	100,0%
	2.1. Promocija potencijala za investiranje u Općinu	5.000,00	7,7%	30.000,00	46,2%	30.000,00	46,2%	0,00	0,0%	65.000,00	100,0%
	2.2. Promocija i proširenje turističke ponude, zanatskih proizvoda i suvenira	40.000,00	33,3%	30.000,00	25,0%	50.000,00	41,7%	0,00	0,0%	120.000,00	100,0%
	2.3. Razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina	30.000,00	20,7%	55.000,00	37,9%	60.000,00	41,4%	0,00	0,0%	145.000,00	100,0%
3	Povećanje zaposlenosti	90.000,00	15,4%	345.000,00	59,0%	150.000,00	25,6%	0,00	0,0%	585.000,00	100,0%
	3.1. Promocija programa za zapošljavanje	40.000,00	22,2%	125.000,00	69,4%	15.000,00	8,3%	0,00	0,0%	180.000,00	100,0%
	3.2. Edukacija građana za samozapošljavanje	40.000,00	27,6%	60.000,00	41,4%	45.000,00	31,0%	0,00	0,0%	145.000,00	100,0%
	3.3. Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom	10.000,00	3,8%	160.000,00	61,5%	90.000,00	34,6%	0,00	0,0%	260.000,00	100,0%
4.	Jačanje komunikacije s građanima, biznis sektorom i međunarodni programi i donatori	5.000,00	2,0%	100.000,00	40,8%	140.000,00	57,1%	0,00	0,0%	245.000,00	100,0%
	4.1. Osnajivanje međuopćinske i regionalne saradnje kroz realizaciju zajedničkih projekata	0,00	0,0%	20.000,00	33,3%	40.000,00	66,7%	0,00	0,0%	60.000,00	100,0%
	4.2. Jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva	0,00	0,0%	25.000,00	26,3%	70.000,00	73,7%	0,00	0,0%	95.000,00	100,0%
	4.3. Jačanje općinskih kapaciteta za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima	5.000,00	5,6%	55.000,00	61,1%	30.000,00	33,3%	0,00	0,0%	90.000,00	100,0%
	UKUPNO	4.480.000,00	26,0%	4.985.000,00	28,9%	6.270.000,00	36,4%	1.500.000,00	8,7%	17.235.000,00	4,00

ORGANIZACIJA, IMPLEMENTACIJA I MONITORING

Organizacija

Organizacija provođenja Strategije za lokalni razvoj i Akcionog plan za period 2014. - 2018. godine planirana je kao produžetak organizacije za pripremu i donošenje dokumenata i prikazana je na slici br 4.

Slika 4 Organizaciona šema realizacije Strategije i Akcionog plana

Organizacija poslova i definisanje radnih zadataka odgovornih organa uslijedit će nakon što Općinsko vijeće Stari Grad usvoji Strategiju.

Implementacija

Nakon usvajanja dokumenta implementacija (provođenje) prihvaćenih mjera odvijat će se sljedećim koracima:

1. Priprema prijedloga mjera na godišnjem nivou i njihovo odobrenje od Načelnika;
2. Razrada projektnih ideja koristeći obrazac „Opis projektne ideje za odobravanje njene realizacije“;
3. Izrada projektne dokumentacije za finansiranje projekta;
4. Apliciranje na pozive donatora;
5. Pregovaranje sa donatorima za realizaciju odobrenih projekata;
6. Mobilizacija partnera za provođenje odobrenih projekata;
7. Usvajanje radnog plana za realizaciju projekta.

Monitoring i korekcije Strategije

Monitoring provođenja Strategije i Akcionog plana biće u nadležnosti Projektnog tima, a pod direktnim nadzorom Projektnog koordinatora. Sistem monitoringa, kriteriji i period, biće uređeni posebnim dokumentom.

Analiza ostvarivanja Strategije biće provedena na godišnjem nivou, a izvještaji će biti predmet rasprave na sjednicama Općinskog vijeća. U tom periodu moguća je korekcija ili dopuna Strategije koja će obezbijediti efikasnije izvršenje postavljenih ciljeva.

Izmjena strateških prioriteta i ciljeva biće provedena na isti način kao i donošenje Strategije. U evaluaciju postignutih rezultata biće uključeni svi zainteresovani subjekti.

Tabelarni prikaz Akcionog plana

VIZIJA: Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodnom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno - historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana										
STRATEŠKI PRAVAC 1 Pобоljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 1.1. Nadgradnja i unaprjeđenje komunalne infrastrukture										
<i>Ciljne grupe</i>						<i>Indikatori</i>				
Građani						najmanje za 5% godišnje povećanje radova na infrastrukturi				
Javna preduzeća, poduzetnici i zanatlije, OCD						najmanje 4 infrastrukturna objekta iz vanjskih izvora finansiranja				
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori	Ukupan budžet	
1.1.1.	Planiranje i realizacija godišnjih programa rada službi	Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove	Javna preduzeća i institucije, biznis sektor	godina	1.000.000	3.500.000			4.500.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.1.2.	Planiranje i realizacija projekata koji će biti finansirani iz vanjskih izvora	Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove	Javna preduzeća i institucije, biznis sektor	godina	1.000.000		3.000.000	1.000.000	5.000.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	2	2	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					2.000.000	3.500.000	3.000.000	1.000.000	9.500.000	
Učešće u finansiranju					21,1%	36,8%	31,6%	10,5%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 1 Poboľšanje i unaprjeđenje uslova ųivljenja i standarda građana									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 1.2. Unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i sportskih sadržaja i infrastrukture										
Ciljne grupe						Indikatori				
Građani, škole, učenici Javna preduzeća, poduzetnici i zanatlije, OCD Kulturna i sportska društva Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti						najmanje za 10% godišnje povećan obuhvat mladih u kulturnim i sportskim sadržajima najmanje za 5% godišnje povećan obuhvat građana, mladih i učenika u projektima cjeloųivotnog učenja najmanje 4 nova izgrađena/rekonstruirana infrastrukturna objekta				
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budųet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budųet	
1.2.1.	Planiranje i realizacija godišnjih programa kulturnih i sportskih sadržaja	Sluųba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Organizacije civilnog društva (OCD)	godina	800.000	300.000	400.000		1.500.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.2.2.	Planiranje i realizacija godišnjih programa i projekata za cjeloųivotno učenje	Sluųba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i škole	godina	200.000	100.000	100.000		400.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.2.3.	Realizacija infrastrukturnih projekata	Sluųba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj i Sluųba za investicije, komunalne i inspekcijske poslove	Biznis sektor i institucije	godina	1.000.000	300.000	1.000.000		2.300.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	13	51	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadųeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					2.000.000	700.000	1.500.000	0	4.200.000	
Učešće u finansiranju					47,6%	16,7%	35,7%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 1 Pобољшanje i unaprijeđenje uslova življenja i standarda građana									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 1.3. Unaprijeđenje mjera za energetska efikasnost										
Ciljne grupe						Indikatori				
Građani, škole, učenici Javna preduzeća, poduzetnici i zanatlije, OCD Preduzeća u oblasti energetike i energetska efikasnosti						najmanje za 30% uštede energije u javnim objektima najmanje 40 % građana informisano i edukovano o mjerama EE najmanje 4 pilot projekta za unaprijeđenje energetska efikasnosti				
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
1.3.1.	Priprema programa mjera za EE u javnim objektima	Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Biznis sektor i javne ustanove	godina	40.000	20.000	20.000		80.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.3.2.	Realizacija godišnjih kampanja za promociju i edukaciju o mjerama EE	Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i javne ustanove	godina	10.000	5.000	20.000		35.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.3.3.	Realizacija projekata za unaprijeđenje EE	Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Biznis sektor	godina	150.000	115.000	1.000.000	500.000	1.765.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	6	0	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					200.000	140.000	1.040.000	500.000	1.880.000	
Učešće u finansiranju					10,6%	7,4%	55,3%	26,6%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 1 Poboľšanje i unaprijeđenje uslova življenja i standarda građana									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 1.4. Unaprijeđenje sistema socijalne zaštite										
Ciljne grupe						Indikatori				
Građani, primaoci socijalne pomoći, građani treće dobi i građani s invaliditetom Javne službe OCD						najmanje za 20% povećan obuhvat građana treće dobi najmanje za 40% povećan obuhvat građana s invaliditetom				
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
1.4.1.	Priprema programa i projekata za socijalnu inkluziju građana, primaoca socijalne pomoći	Služba za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica	OCD i javne ustanove	godina	20.000	10.000	20.000		50.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.4.2.	Priprema i realizacija projekata za obuhvat građana treće dobi	Služba za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoji	OCD i javne ustanove	godina	20.000	20.000	20.000		60.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.4.3.	Planiranje i realizacija projekata za građane s invaliditetom u stanju socijalne potrebe	Služba za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoji	OCD i javne ustanove	godina	20.000	10.000	100.000		130.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	4	10	3-12 mjeseci						Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					60.000	40.000	140.000	0	240.000	
Učešće u finansiranju					25,0%	16,7%	58,3%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 1 Poboľšanje i unaprijeđenje uslova žiljenja i standarda građana									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 1.5. Zaštita čovjekove okoline										
Ciljne grupe						Indikatori				
Građani Javne službe i institucije OCD						realizacija ciljeva LEAP-a najmanje za 10% povećana selekcija komunalnog otpada najmanje 40% građana uključeno u kampanju				
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
1.5.1.	Priprema godišnjih planova za realizaciju LEAP-a	Služba za privredu		godina	20.000	20.000	50.000		90.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.5.2.	Izrada projekata za selektiranje komunalnog otpada	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i javna preduzeća	godina	20.000	20.000	100.000		140.000	Zaposleni, oprema i prostor
1.5.3.	Realizacija edukativne kampanje za podizanje svijesti građana za zaštitu okoline	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i Javne ustanove	godina	10.000	5.000	10.000		25.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	2	5	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompiuteri
Ukupno					50.000	45.000	160.000	0	255.000	
Učešće u finansiranju					19,6%	17,6%	62,7%	0%	100,0%	

VIZIJA: Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodnom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno - historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana										
STRATEŠKI PRAVAC 2 Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 2.1. Promocija potencijala za investiranje u Općinu										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, turistička preduzeća Javna preduzeća, investitori, poduzetnici i zanatlije, OCD					3-5 promotivnih materijala za privlačenje investitora pripremljeno i realizovano najmanje 5 programa za ostvarivanje kontakata sa potencijalnim investitorima					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
2.1.1.	Publikovanje promotivnih materijala (Vodič za investitore, letak, brošura, plakati)	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Biznis sektor i OCD	godina	5.000	10.000	10.000		25.000	Zaposleni, oprema i prostor
2.1.2.	Priprema i realizacija godišnjih programa za kontakte sa investitorima (forumi, konferencije)	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj, Služba za investicije, komunalne i inspeksijske poslove, Služba za finansije, Sektor za odnose s javnošću	Biznis sektor i OCD	godina		20.000	20.000		40.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	5	1	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					5.000	30.000	30.000	0	65.000	
Učešće u finansiranju					7,7%	46,2%	46,2%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 2 Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 2.2. Promocija i proširenje turističke ponude, zanatskih proizvoda i suvenira										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, turistička preduzeća Javna preduzeća, investitori, poduzetnici i zanatlije, OCD Kulturno - historijske institucije					najmanje 3 promotivna materijala za privlačenje turista najmanje 2 nove turističke maršute za kulturno-historijske objekte predstavljanje zanatskih proizvoda i suvenira na najmanje 4 sajma u okviru međuoćinske saradnje					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
2.2.1.	Publikovanje turističko promotivnih materijala (letak, brošura, plakati)	Sektor za odnose s javnošću	Biznis sektor i OCD	godina	10.000	10.000	10.000		30.000	Zaposleni, oprema i prostor
2.2.2.	Godišnji program promocije novih turističkih usluga	Sektor za odnose s javnošću i Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Biznis sektor, javne ustanove i OCD	godina	20.000	10.000	20.000		50.000	Zaposleni, oprema i prostor
2.2.3.	Godišnji program uključivanja zanatlija u aktivnosti međuoćinske saradnje	Služba za privredu i Sektor za odnose s javnošću	Biznis sektor i OCD	godina	10.000	10.000	20.000		40.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	4	8	6-12 m					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompiuteri
Ukupno					40.000	30.000	50.000	0	120.000	
Učešće u finansiranju					33,3%	25,0%	41,7%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 2 Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 2.3. Razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, poljoprivredni proizvođači OCD					najmanje za 10% povećana svijest građana o značaju poljoprivredne proizvodnje najmanje za 10% unaprjeđena organska proizvodnja					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
2.3.1.	Godišnji programi razvoja i unaprjeđenja ruralnih sredina	Služba za privredu	OCD i javne ustanove	godina	10.000	5.000	10.000		25.000	Zaposleni, oprema i prostor
2.3.2.	Godišnji programi edukacije o uzgoju i promociji organske proizvodnje	Služba za privredu	Biznis sektor OCD i javne ustanove	godina	20.000	50.000	50.000		120.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	3	0	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompiuteri
Ukupno					30.000	55.000	60.000	0	145.000	
Učešće u finansiranju					20,7%	37,9%	41,4%	0,0%	100,0%	

VIZIJA: Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodnom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno - historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana										
STRATEŠKI PRAVAC 3 Povećanje zaposlenosti									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 3.1. Promocija raspoloživih programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, mladi i nezaposleni					najmanje 4 programa sufinansiranja privrednika					
javne institucije, poduzetnici i zanatlije, OCD					najmanje za 10% povećan broj građana korisnika aktivnih mjera za zapošljavanje					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
3.1.1.	Godišnji planovi promocije programa sufinansiranja privrednika u svrhu zapošljavanja	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD	godina		5.000	10.000		15.000	Zaposleni, oprema i prostor
3.1.2.	Promocija aktivnih mjera zapošljavanja	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Biznis sektor i OCD	godina	40.000	120.000	5.000		165.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	3	5	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					40.000	125.000	15.000	0	180.000	
Učešće u finansiranju					22,2%	69,4%	8,3%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 3 Povećanje zaposlenosti									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 3.2. Edukacija građana za samozapošljavanje										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, mladi i nezaposleni institucije, poduzetnici i zanatlije, OCD					najmanje za 10% povećan broj mladih educiranih za samozapošljavanje najmanje 4 nova programa za samozapošljavanje					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
3.2.1.	Godišnji program edukacije za povećanje broja učesnika u organizovanim seminarima	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Institucije i OCD	godina	40.000	10.000	25.000		75.000	Zaposleni, oprema i prostor
3.2.2.	Podrška trening programima OCDa	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD	godina		50.000	20.000		70.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	0	10	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					40.000	60.000	45.000	0	145.000	
Učešće u finansiranju					27,6%	41,4%	31,0%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 3 Povećanje zaposlenosti									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 3.3. Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom										
Ciljne grupe					Indikatori					
Građani, osobe s invaliditetom					najmanje 10% građana s invaliditetom uključeno u društveni život					
Socijalne ustanove, škole, OCD					najmanje 2 projekta godišnje za socijalnu inkluziju					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
3.3.1.	Godišnji programi podrške stanovnicima s invaliditetom	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	Socijalne ustanove i OCD	godina	10.000	150.000	40.000		200.000	Zaposleni, oprema i prostor
3.3.2.	Podrška trening programima OCDa	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD	godina		10.000	50.000		60.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	2	3	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					10.000	160.000	90.000	0	260.000	
Učešće u finansiranju					3,8%	61,5%	34,6%	0,0%	100,0%	

VIZIJA: Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodnom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno - historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana										
STRATEŠKI PRAVAC 4 Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 4.1. Osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje kroz realizaciju zajedničkih projekata										
<i>Ciljne grupe</i>					<i>Indikatori</i>					
Građani, mladi i nezaposleni institucije, poduzetnici i zanatlije, OCD					uspostavljeno najmanje 10 kontakata za saradnju pripremljeno najmanje 5 zajedničkih projekata					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
4.1.1.	Godišnji programi međuopćinske saradnje	Služba kabineta Načelnika i Sekretar organa državne službe	Pobratimske općine	godina		10.000	20.000		30.000	Zaposleni, oprema i prostor
4.1.2.	Priprema zajedničkih projekata	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj i Služba za privredu	Pobratimske općine i OCD	godina		10.000	20.000		30.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	5	0	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					0	20.000	40.000	0	60.000	
Učešće u finansiranju					0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 4 Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori									Period 2014.-2018.	
Strateški cilj 4.2. Jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva										
Ciljne grupe					Indikatori					
Stanovnici Općine, OCD					podržano najmanje 10 projekata OCD-a u skladu sa strateškim prioritetima najmanje za 10% povećan broj predstavnika OCD-a osposobljeno za pisanje projekata					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
4.2.1.	Godišnji programi saradnje sa organizacijama civilnog društva	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD	godina		20.000	20.000		40.000	Zaposleni, oprema i prostor
4.2.2.	Godišnji programi edukacije predstavnika OCD-a u oblasti pisanja i upravljanja projektnim ciklusom	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD	godina		5.000	50.000		55.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	2	2	3-12 mjeseci					0	Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					0	25.000	70.000	0	95.000	
Učešće u finansiranju					0,0%	26,3%	73,7%	0,0%	100,0%	

STRATEŠKI PRAVAC 4 Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori								Period 2014.-2018.		
Strateški cilj 4.3. Jačanje općinskih kapaciteta za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima										
<i>Ciljne grupe</i>					<i>Indikatori</i>					
Zaposleni u Općini					najmanje za 5% povećan broj educiranog kadra Općine najmanje 20 pripremljenih projekata najmanje 5 projekata prijavljeno na javni poziv donatora					
Strategija partnerstva: Prijedlog ideja, priprema dokumentacije, raspored aktivnosti, rukovođenje projektima, finansiranje, organizacija aktivnosti, monitoring i evaluacija										
R.br.	Mjere	Odgovoran organ Općine	Partneri	Vremenski okvir	Izvori finansiranja budžet u Euro					Inputs - Ulazni troškovi
					Viši nivoi vlasti	Općina	Donatori	Vanjski izvori (kredit)	Ukupan budžet	
4.3.1.	Godišnji programi edukacije uposlenika Općine	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj		godina		25.000	20.000		45.000	Zaposleni, oprema i prostor
4.3.2.	Priprema projekata u skladu sa PCM metodologijom	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i institucije	godina		25.000	10.000		35.000	Zaposleni, oprema i prostor
4.3.3.	Plan komunikacije s donatorima i praćenje realizacije njihovih programa	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj	OCD i institucije	godina	5.000	5.000			10.000	Zaposleni, oprema i prostor
	Projekti	20	0	3-12 mjeseci						Zaposleni, projektni menadžeri, eksperti, kompjuteri
Ukupno					5.000	55.000	30.000	0	90.000	
Učešće u finansiranju					5,6%	61,1%	33,3%	0,0%	100,0%	

Rekapitulacija budžeta, Strategije i Akcionog plana

R.br	Strateški pravac, Strateški cilj	Izvori finansiranja u Eurima									
		Viši nivoi vlasti		Općina		Donatori		Drugi izvori-Krediti		Ukupno	
		EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
1.	Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana	4.310.000,00	26,8%	4.425.000,00	27,5%	5.840.000,00	36,3%	1.500.000,00	9,3%	16.075.000,00	100,0%
	1.1. Nadgradnja i unaprjeđenje komunalne infrastrukture	2.000.000,00	21,1%	3.500.000,00	36,8%	3.000.000,00	31,6%	1.000.000,00	10,5%	9.500.000,00	100,0%
	1.2. Unaprjeđenje obrazovnog procesa, kulturnih i sportskih sadržaja i infrastrukture	2.000.000,00	47,6%	700.000,00	16,7%	1.500.000,00	35,7%	0,00	0,0%	4.200.000,00	100,0%
	1.3. Unaprjeđenje mjera za energetske efikasnost	200.000,00	10,6%	140.000,00	7,4%	1.040.000,00	55,3%	500.000,00	26,6%	1.880.000,00	0,0%
	1.4. Unaprjeđenje sistema socijalne zaštite	60.000,00	25,0%	40.000,00	16,7%	140.000,00	58,3%	0,00	0,0%	240.000,00	100,0%
	1.5. Zaštita čovjekove okoline	50.000,00	19,6%	45.000,00	17,6%	160.000,00	62,7%	0,00	0,0%	255.000,00	100,0%
2.	Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija	75.000,00	22,7%	115.000,00	34,8%	140.000,00	42,4%	0,00	0,0%	330.000,00	100,0%
	2.1. Promocija potencijala za investiranje u Općinu	5.000,00	7,7%	30.000,00	46,2%	30.000,00	46,2%	0,00	0,0%	65.000,00	100,0%
	2.2. Promocija i proširenje turističke ponude, zanatskih proizvoda i suvenira	40.000,00	33,3%	30.000,00	25,0%	50.000,00	41,7%	0,00	0,0%	120.000,00	100,0%
	2.3. Razvoj, unaprjeđenje i promocija ruralnih sredina	30.000,00	20,7%	55.000,00	37,9%	60.000,00	41,4%	0,00	0,0%	145.000,00	100,0%
3	Povećanje zaposlenosti	90.000,00	15,4%	345.000,00	59,0%	150.000,00	25,6%	0,00	0,0%	585.000,00	100,0%
	3.1. Promocija programa za zapošljavanje	40.000,00	22,2%	125.000,00	69,4%	15.000,00	8,3%	0,00	0,0%	180.000,00	100,0%
	3.2. Edukacija građana za samozapošljavanje	40.000,00	27,6%	60.000,00	41,4%	45.000,00	31,0%	0,00	0,0%	145.000,00	100,0%
	3.3. Socijalna inkluzija stanovnika s invaliditetom	10.000,00	3,8%	160.000,00	61,5%	90.000,00	34,6%	0,00	0,0%	260.000,00	100,0%
4.	Jačanje komunikacije s građanima, biznis sektorom i međunarodni programi i donatori	5.000,00	2,0%	100.000,00	40,8%	140.000,00	57,1%	0,00	0,0%	245.000,00	100,0%
	4.1. Osnajivanje međuopćinske i regionalne saradnje kroz realizaciju zajedničkih projekata	0,00	0,0%	20.000,00	33,3%	40.000,00	66,7%	0,00	0,0%	60.000,00	100,0%
	4.2. Jačanje kapaciteta za saradnju sa organizacijama civilnog društva	0,00	0,0%	25.000,00	26,3%	70.000,00	73,7%	0,00	0,0%	95.000,00	100,0%
	4.3. Jačanje općinskih kapaciteta za pripremu i realizaciju projekata prema međunarodnim programima i donatorima	5.000,00	5,6%	55.000,00	61,1%	30.000,00	33,3%	0,00	0,0%	90.000,00	100,0%
	UKUPNO	4.480.000,00	26,0%	4.985.000,00	28,9%	6.270.000,00	36,4%	1.500.000,00	8,7%	17.235.000,00	4,00

REZIME

Potreba i potencijal za lokalni razvoj

Općina Stari Grad Sarajevo ima direktan uticaj na lokalni razvoj kroz raspolaganje, korištenje i upravljanje građevinskim zemljištem, utvrđivanje naknade za korištenje javnih dobara, korištenje i upravljanje prirodnim resursima, donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama za poslovanje na teritoriji Općine i njihovu naplatu. Korišteni resursi: a) na koje Općina Stari Grad ima direktan pristup su budžet, javna dobra, prirodni resursi, građevinski prostor, poslovni i stambeni objekti i b) resursi na koje Općina ima indirektan pristup obuhvataju: budžete viših nivoa vlasti i donatorske programe. Općina nema iskustva sa korištenjem privatnog kapitala, kredita i investicijskih fondova. Općina saraduje sa svim zainteresovanim stranama za lokalni razvoj. Razvojne potrebe nalažu izgradnju instrumenata za mobilizaciju zainteresovanih subjekata za zajednički nastup pred stranim donatorima.

Osnovni problemi Općine Stari Grad Sarajevo su: nezaposlenost, uslovi života građana, nedovoljna baza privrednih subjekata i investicija i neintegrisanost svih subjekata i građana u lokalni život.

Potencijal za razvoj postoji u području razvoja novih (mikroturistički lokaliteti) i usavršavanju postojećih proizvoda (turizam, poljoprivreda, zanati), dizajniranju dopunskih turističkih ponuda jedinstvenih za Općinu. Realizacija projekata u ovim područjima doprinijela bi kreiranju oko 500 novih radnih mjesta u Općini.

Izgradnju ljudskih resursa treba proširiti na projekte za dobijanje vještina i sposobnosti za zapošljavanje, povećanje konkurentnosti poduzeća i osvajanju novih tržišta. Za efikasno upravljanje razvojem potrebno je ulagati i u zanimanja koja doprinose boljem i većem pristupu donatorskim sredstvima (projektni menadžeri, turistički promotori i marketing menadžeri). Predloženi projekti organizacija civilnog društva (u daljem tekstu OCD) i privatnog sektora usmjereni su na proširenje turističke ponude, promociju turističkog potencijala i obuku mladih. Postoji potreba za izgradnjom kapaciteta OCD-a i privatnog sektora za implementaciju projekata s većim stepenom mobilizacije stanovnika Općine.

Ukupne investicijske potrebe Općine Stari Grad za period 2014.-2018. godine procijenjene su na oko 17,5 miliona Eura od kojih se oko 16 miliona Eura odnosi na infrastrukturu (komunalnu, obrazovnu, sportsku, turističku i institucionalnu) i oko 1,5 miliona Eura za izgradnju ljudskih resursa (programi zapošljavanja mladih, samozapošljavanje, istraživanje novih tržišta, edukacija).

Prioritetni pravci razvoja

Rukovodstvo Općine planira lokalni razvoj da usmjeri na četiri prioritetna pravca razvoja na koje će definisati strateške ciljeve i mjere za podsticaj razvojnih potencijala i mobilizovati građane i relevantne subjekte ka poboljšanju kvaliteta življenja i one se odnose na sljedeće:

- **Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standarda građana** s pet strateških ciljeva, 14 mjera i 95 projekata;
- **Poboljšanje i diverzifikacija privrede i privlačenje novih biznisa i investicija** sa tri strateška cilja, sedam mjera i 21 projektom;

- **Povećanje zaposlenosti** sa tri strateška cilja, šest mjera i 23 projektom;
- **Jačanje komunikacije s građanima, osnaživanje međuopćinske i regionalne saradnje, međunarodni programi i donatori** sa tri strateška cilja, sedam mjera i 29 projekata.

Strateški ciljevi i mjere

Strateški ciljevi i mjere odnose se na veće uključivanje građana u društveni život i mobilizaciju različitih ciljnih grupa za rješavanje njihovih problema. Njihovo ostvarivanje znači liderstvo Općine za isporuku usluga za 90 % stanovništva Općine Stari Grad, koristeći projekte i akcije za ulaganje u infrastrukturu i kapacitet ljudskih resursa za ubrzanje lokalnog razvoja.

Definisanih 14 strateških ciljeva odnose se na poboljšanje života svih kategorija građana (učenici, studenti, mladi, nezaposleni, zaposleni u javnom i privatnom sektoru, zanatlije, socijalno ugrožene kategorije stanovništva, penzioneri i građani treće dobi, kao i kulturni, sportski, zdravstveni i prosvjetni radnici).

Budžet

Potreba za finansijskim sredstvima za realizaciju Akcionog plana iznosi 17.235.000,00 Eura i planirana su iz sljedećih izvora: viši nivoi vlasti: 4.480.000,00 Eura (26%); općinski budžet: 4.985.000,00 Eura (28,9%); donatori: 6.270.000,00 Eura (36,4%) i drugi izvori 1.500.000,00 Eura (8,7%).

Očekivanja zainteresovanih strana

Realizacija Akcionog plana obuhvata različita partnerstva: s višim nivoima vlasti (Grad Sarajevo, Kanton Sarajevo, Federacija BiH i država BiH); općinskim javnim institucijama (škole) i poduzeća; biznis sektorom, OCD i građanima.

Realizacija Strategije

Provođenje Strategije obuhvata jačanje projektnog tima, procedure za implementaciju, kao i sistem za monitoring, izvještaje i korekcije u toku realizacije mjera i projekata.

Dokument detaljnije razrađuje pokrenuta pitanja u izvršnom rezimeu i definiše postupak za ostvarivanje donesenih odluka.

Aneksi

- Aneks 1: Programi i projekti EU u BiH
- Aneks 2: Programi i projekti USAID u BiH
- Aneks 3: Programi i projekti UNDP u BiH
- Aneks 4: Programi i projekti GIZ u BiH
- Aneks 5: Prijedlog projektnih ideja NVO

Literatura i reference

1. Zakon o principima lokalne samouprave FBiH
<http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2006/zakoni/34bos.htm> -
2. Statut Općine Stari Grad
<http://www.starigrad.ba/userfiles/file/dokumenti/statut.pdf> -
3. Poslovnik Općinskog vijeća Stari Grad
<http://www.starigrad.ba/userfiles/file/dokumenti/poslovnik.pdf>
4. Strategija razvoja Općine Stari Grad
<http://www.starigrad.ba/userfiles/file/dokumenti/Strategija%20razvoja%20OSG.pdf>
5. Strategija za mlade Općine Stari Grad
http://www.starigrad.ba/userfiles/file/2012/juni/strategija_mladi.pdf
6. Savez općina i gradova FBiH, Savez opština i gradova RS, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvo pravde FBiH, Ministarstvo za administraciju i lokalnu samoupravu RS (2009), Policy Note on guiding principles and a standardized approach to local development planning in BiH www.undp.ba

Aneks: Dodatak obrazac IDENTIFIKACIJA PROJEKTNE IDEJE

- 1. Strateški cilj**
- 2. Naslov projekta**
- 3. Kratak opis projekta**
- 4. Ciljne grupe**
 - § *Firme*
 - § *Zanatlije*
 - § *Mladi nezaposleni*
- 5. Zainteresovane strane**
 - § *Nosilac projekta*
 - § *Partneri*
- 6. Projektni ciljevi**
- 7. Aktivnosti projekta**
- 8. Očekivani rezultati**
- 9. Uticaj na lokalni razvoj**
- 10. Indikatori**
- 11. Potrebno vrijeme realizacije projekta**
- 12. Budžet**
- 13. Izvori finansiranja**

OBRAZLOŽENJE

PREDMET: Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad 2014.-2018.

Pripremljen je Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad 2014.-2018. godine, te se Općinskom vijeću Stari Grad dostavlja na razmatranja i usvajanje.

Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad za predstojeći petogodišnji period pripremljen je jer ova jedinica lokalne samouprave nema važećeg strateškog dokumenta koji na jednom mjestu objedinjava mogućnosti i potencijale za njen razvoj. Posljednja Strategija razvoja Općine Stari Grad istekla je još 2012. godine, a Strategija za mlade obuhvata samo oblasti koje se odnose na ovu populaciju.

Pravni osnov za pripremu i usvajanje ovog dokumenta nalazi se u članu 8. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine koji općinama daje u nadležnost donošenje programa i planova razvoja jedinica lokalne samouprave i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje. Osim na osnovu navedenog Zakona Općina Stari Grad je pokrenula proceduru usvajanja ovog dokumenta i na osnovu člana 10. Statuta Općine Stari Grad.

Po usvajanju ovog dokumenta Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad 2014.-2018. godine bit će na Javnoj raspravi koja će trajati 15 dana. Nacrt Strategije bit će objavljen na zvaničnoj web stranici Općine Stari Grad www.starigrad.ba. U Javnoj raspravi svoje primjedbe i sugestije na Nacrt Strategije moći će dostavljati privrednici (biznis sektor), organizacije civilnog društva, građani i ostali zainteresovani subjekti. Svoje primjedbe i sugestije učesnici Javne rasprave mogu dostaviti lično u Službu za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj Općine Stari Grad u pisanoj formi i to u zgradu Općine Stari Grad, Ulica Zelenih beretki 4, Objekat A – šesti sprat, kancelarija 613 od 9 do 12 sati ili putem e-mail adresa: enida.osmanagic@starigrad.ba ili obrazovanje.munevera@starigrad.ba.

Nakon završene Javne rasprave Radna grupa za izradu Strategije razmotrit će eventualne sugestije i prijedloge, te pripremiti Prijedlog Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad za narednu sjednicu Općinskog vijeća Stari Grad.

Stručna obrada:
Služba za obrazovanje,
kulturu, sport i lokalni razvoj

Predlagač:
mr. Ibrahim Hadžibajrić
načelnik Općine

Broj: 02-49-

Datum: 24.01.2014.godine

U skladu sa članom 64. i 72. Poslovnika Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo – Prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 8/13), na 14. sjednici Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo, održanoj 24.01.2014. godine, nakon razmatranja tačaka dnevnog reda :

a) Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo,

čiji predlagač je Općinski Načelnik, a stručnu obradu izvršila Služba obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj, usvojen je sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Općinsko Vijeće Stari Grad Sarajevo je utvrdilo Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo,

2. Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo, se upućuju na javnu raspravu koja će trajati 15 dana.

Subjekti javne rasprave su:

Općinsko Vijeće i njegova radna tijela, političke stranke, odnosno klubovi vijećnika, privrednici (biznis sektor), organizacije civilnog društva, građani i ostali zainteresovani subjekti.

3. Nacrt Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo će biti objavljen na WEB stranici Općine Stari Grad Sarajevo, www.starigrad.ba.

4. Prijedloge i sugestije, sa javne rasprave, potrebno je dostaviti, u pisanoj formi lično, u Službu za obrazovanje, kulturu, sport i lokalni razvoj Općine Stari Grad Sarajevo, u zgradu Općine Stari Grad, Ulica Zelenih beretki broj 4., objekat A – šesti sprat, kancelarija br. 613. svakim radnim danom od 9,00 do 12,00 sati ili putem e-mail adrese: enida.osmanagić@starigrad.ba ili obrazovanje.munevera@starigrad.ba.

5. Nakon sumiranja rezultata javne rasprave o Nacrtu Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo, radna grupa za izradu Strategije će razmotriti eventualne sugestije i prijedloge učesnika javne rasprave, te pripremiti i Općinskom vijeću uputiti na usvajanje Prijedlog Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo, najkasnije do sjednice Općinskog vijeća koja će biti održana u februaru mjesecu 2014.godine.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA STARI GRAD
SARAJEVO**

Vedran Dodik dipl. pravnik

DOSTAVITI:

- **Kabinet Načelnika**
- **Sekretar organa državne službe**
- **Služba za privredu**
- **a/a**